

Johan Palosaari

SELVITYS RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISEN YLEISYYDESTÄ OULUN ALUEEN YRITYKSISSÄ

Opinnäytetyö

SELVITYS RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISEN YLEISYYDESTÄ OULUN ALUEEN YRITYKSISSÄ

Opinnäytetyö

Johan Palosaari
Opinnäytetyö
Kevät 2023
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Taloushallinto

Tekijä: Johan Palosaari

Opinnäytetyön nimi: Selvitys rahoituslaskelman laatimisen yleisyydestä Oulun alueen yrityksissä

Työn ohjaaja: Arja-Leena Itkonen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2023

Sivumäärä: 42 + 8 liitettä

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Oulun ammattikorkeakoulu. Työn tavoitteena oli selvittää tilinpäätöksen mukaisen rahoituslaskelman laatimisen yleisyyttä ja laadintamenetelmiä Oulun alueen yrityksissä. Tarkoituksena oli saada selville, kuinka yleistä rahoituslaskelman laatiminen on, miten se toteutetaan ja missä muodossa. Lisäksi haluttiin selvittää, kuinka tärkeänä rahoituslaskelman opiskeleminen koetaan liiketalouden tradenomiopinnoissa.

Opinnäytetyö koostuu tietoperustasta ja tutkimuksesta. Tietoperusta käsittelee pääsääntöisesti rahoituslaskelman laatimisen perusteita, muotoa ja sisältöä. Lähteinä käytettiin kirjanpitolautakunnan yleisohjetta, kirjanpitolakia ja -asetusta sekä rahoituslaskelmaan liittyvää kotimaista lähdekirjallisuutta. Tutkimus toteutettiin laatimalla kyselylomake Webropol-ohjelmalla. Kysely lähetettiin sähköpostitse 150 Oulun alueen yritykselle. Vastauksia kyselylle saatiin 28. Opinnäytetyössä käytettiin pääasiassa kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, mutta kyselyn avoimissa kysymyksissä käytettiin myös kvalitatiivista tutkimusmenetelmää.

Kyselyn vastaajamäärä jäi suppeaksi, mutta siihen nähden tietoa saatiin hyvin. Vastaajista 25 % laati yrityksessään tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia. Suurin osa vastaajista laati rahoituslaskelman kaksi kertaa vuodessa tai jopa kuukausittain. Rahoituslaskelman muodoista epäsuoraa rahoituslaskelmaa laadittiin enemmän kuin suoraa rahoituslaskelmaa. Lisäksi vastaajat kokivat saavansa eniten hyötyä liiketoiminnan rahavirrasta rahoituslaskelmalla. Suurin osa ilmoitti tekevänsä rahoituslaskelman Excel-ohjelmalla. Toimeksiantaja voi hyödyntää selvityksen tuloksia opintojen sisältöjen suunnittelussa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että rahoituslaskelman opetusta kannattaa jatkossakin sisällyttää opintoihin. Sen laatiminen on yleistä ja vastaajat kokivat rahoituslaskelman opinnot tärkeäksi. Jatkokyselyä ajatellen kyselyyn tulisi valita enemmän yrityksiä ja keskittyä yrityksiin, jotka eivät ole ulkoistaneet taloushallinnon tehtäviä toisaalle.

Asiasanat: taloushallinto, rahoituslaskelma, rahavirrat, rahavarat, ammattikorkeakoulu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics, Option of Financial Administration

---

Author: Johan Palosaari

Title of thesis: Explanation of the use of funds flow statement in companies the Oulu region

Supervisor: Arja-Leena Itkonen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2023

Number of pages: 42 + 8 appendices

This thesis has been implemented for the Oulu University of Applied Sciences. The aim of the thesis was to investigate the prevalence and methods of preparing a funds flow statement in companies the Oulu region. The purpose was to find out how common the preparation of a funds statement is, how to implement it and in what form. The aim was also to find out how important studying funds flow statement is considered in business administration studies.

The thesis consists of a knowledge base and research. The knowledge base of the work deals with the basics, form and content of drawing up a funds flow statement. The general guideline of the Accounting Board and the relevant literature have been used as the main source. The research was carried out with a survey using the Webropol program. The survey was sent by e-mail to 150 companies in the Oulu region. A total of 28 responses were received to the survey.

25% of the respondents made funds flow statements in their company. Most of the respondents prepared it twice a year or even monthly. Of the forms of the funds flow statement, the indirect statement was made more than the direct statement. The greatest benefit was felt to come from cash flow from operating activities. Most of the respondents stated that they would make the funds flow statements using Excel.

In conclusion, it can be noted that it is worthwhile to continue to include the teaching of funds flow statements in your studies. It is common to prepare it, and the respondents think that studying funds statement was important. Looking ahead, more companies should be selected for the survey and the focus should be on companies that have not outsourced financial management tasks elsewhere.

Keywords: financial administration, funds flow statement, cash flow, cash resources, BBA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	RAHOITUSLASKELMA	8
2.1	Rahoituslaskelman laatiminen	8
2.2	Suora ja epäsuora rahoituslaskelma	10
2.2.1	Suora rahoituslaskelma	11
2.2.2	Epäsuora rahoituslaskelma	12
2.3	Rahavirtojen kolmijako	13
2.3.1	Liiketoiminnan rahavirta	13
2.3.2	Investointien rahavirta	15
2.3.3	Rahoituksen rahavirta	16
2.4	Rahavarat	18
3	TUTKIMUSKYSELY	20
3.1	Tutkimusongelma ja tavoitteet	20
3.2	Tutkimusmenetelmä	20
3.2.1	Aineiston hankinta	21
3.2.2	Aineiston analysointi	22
3.3	Kyselyn toteutus	23
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
4.1	Yritysten taustatiedot	26
4.2	Rahoituslaskelman laatimisen yleisyys	28
4.3	Rahoituslaskelman laatimisen menetelmät ja hyödyt	31
4.4	Rahoituslaskelman opintojen tärkeys	33
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
6	POHDINTA	38
6.1	Opinnäytetyön onnistuminen	38
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja jatkotutkimusideat	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe on saatu Oulun ammattikorkeakoululta, joka haluaa selvittää Oulun alueen yritysten rahoituslaskelman laatimisen yleisyyttä. Tavoitteena on selvittää, kuinka yleistä rahoituslaskelman laatiminen on, miten se toteutetaan ja missä muodossa. Lisäksi halutaan saada näkökulmia opintojen kehittämiseen sekä mielipiteitä rahoituslaskelman opiskelemisen tärkeydestä. Rahoituslaskelma on selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana, mikä on sisällytettävä tilinpäätökseen kirjanpitolain 3 luvun 1 § 3 momentissa mainituilla kirjanpitovelvollisilla (Kirjanpitolautakunta 2007, 3).

Toimeksiantaja on monialainen ja kansainvälinen korkeakoulu. Opiskelijoita on noin 9000 ja työntekijöitä noin 460. Koulusta valmistuu osaajia tulevaisuuden työelämän tarpeisiin, joten on luonnollista, että opinnäytetyön selvitys kohdistetaan yrityksille. Opetussuunnitelman laajojen kurssisisältöjen vuoksi on ymmärrettävää, että halutaan selvittää työelämän tämänhetkisiä menetelmiä, jotta opetuksessa voidaan keskittyä olennaisiin asioihin. Opintoja voidaan kehittää oikeaan suuntaan, kun tiedetään, kuinka työelämässä toimitaan.

Opinnäytetyössä keskitytään tilinpäätöksen mukaiseen rahoituslaskelmaan, eikä siinä oteta muita yritysten laskelmia huomioon. Aihe on rajattu koskemaan rahoituslaskelman kotimaisia kirjanpitolainsäädännön ohjeistuksia, vaikka teoriaosuudessa on maininta myös kansainvälisistä IFRS-standardeista. Selvitykseen valituista yrityksistä jotkut voivat käyttää IFRS-standardien mukaista rahoituslaskelmaa, mutta ohjeistus on pitkälti samanlainen kuin kotimaisen kirjanpitolainsäädännön ohjeistus, joten tietoperustassa ei ole keskitytty kansainvälisiin standardeihin sen enempää. Opinnäytetyön kohderyhmä on rajattu Oulun alueen yrityksiin, jotta otos ei ole liian suuri. Toimeksiantaja toimii Oulussa, joten rajausta on ymmärrettävä.

Opinnäytetyössä käytetään pääasiassa määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Työssä käytetään myös laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää kyselyn avoimissa kysymyksissä, jotta vastauksista saataisiin kattavampia. Tässä tutkimuksellisessa työssä laaditaan kyselylomake, joka lähetetään sähköpostitse 150 Oulun alueen yritykselle. Kyselyn tulosten pohjalta pyritään saamaan toimeksiantajalle riittävästi tietoa aiheesta, jotta voidaan tehdä tarvittavia muutoksia opetussuunnitelmaan. Tulosten analysointi tehdään tilastollisessa muodossa muun muassa kuvioiden avulla, jotka selitetään tekstin muodossa auki.

Opinnäytetyö on jaettu kolmeen osaan: tietoperustaan, tutkimukseen sekä johtopäätöksiin ja pohdintaan. Tietoperusta koostuu pääsääntöisesti rahoituslaskelmaan liittyvästä teoriasta. Rahoituslaskelman osalta keskitytään rahoituslaskelman laatimiseen, sen sisältöön sekä rakenteeseen. Tutkimuksen osuudessa käydään läpi teoriaa tutkimusmenetelmistä sekä kyselyn laatisesta, joissa käydään läpi myös tämän opinnäytetyön tutkimusprosessia muun muassa tavoitteita, menetelmiä sekä kyselyn toteutusta. Työn lopussa on johtopäätökset tutkimuksen tuloksista, sekä omaa pohdintaa tutkimuksesta ja itse projektista.

Tietoperustassa on käytetty kotimaisia lähteitä, koska opinnäytetyössä keskitytään kotimaiseen tilinpäätöksen mukaiseen rahoituslaskelmaan. Rahoituslaskelman osalta päälähteinä on toiminut kirjanpitolautakunnan yleisohje vuodelta 2007, kotimaista lähdekirjallisuutta rahoituslaskelmaan liittyen sekä kirjanpitolaki ja -asetus. Tieto on pysynyt ajantasaisena, vaikka lähteet eivät olekaan viime vuosilta. Tutkimukseen liittyvässä teoriassa on käytetty päälähteinä kotimaista lähdekirjallisuutta tutkimukseen liittyen. Lähdekirjallisuutta on käytetty hyväksi tutkimusta ja kyselyä laadittaessa.

2 RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma on tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen ohella itsenäinen osa kirjanpitolain mukaista tilinpäätöskokonaisuutta. Viime aikoina rahavirtapohjaisten tunnuslukujen yleistyminen on lisännyt rahoituslaskelman merkitystä. Rahoituslaskelmalla täydennetään suoritusperusteisen tuloksen ja tase-erien muutosten luomaa kuvaa rahoitusrakenteesta ja yrityksen kassavirrasta. Eri-tyisesti epävakaisissa taloudellisissa olosuhteissa rahoituslaskelman merkitys on korostunut merkittävästi. (Perälä & Schwartz 2019, 7, 10, 12.)

Rahoituslaskelmasta tulisi ilmetä, miten yritys on kerryttänyt rahavaroja kyseisellä raportointijaksolla ja mihin se on rahavarat käyttänyt. Se sisältää sellaista tietoa kassaan- ja kassastamaksuista, mitä ei muualla tilinpäätöksessä ole saatavissa. Rahoituslaskelman avulla voidaan arvioida yrityksen taloudellista tilannetta, erityisesti rahoitusaseman ja rahoitusrakenteen sekä vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden muutoksia. Laskelma on käyttökelpoinen myös yritysten välisessä vertailussa, koska se eliminoi arvostus- ja jaksotusratkaisujen vaikutukset. Rahoituslaskelmaa käytetään usein myös tulevaisuuden rahavirtoja ennakoimassa. (Kirjanpitolautakunta 2007, 5; Perälä & Schwartz 2019, 10; Tomperi 2021, 219.)

Rahoituslaskelmasta voidaan käyttää myös nimitystä rahavirtalaskelma. Termiä rahavirtalaskelma käytetään pääsääntöisesti IFRS-standardeissa. IFRS eli International Financial Reporting Standards on kansainvälinen ohje tilinpäätösten raportointiin. Kotimaisen kirjanpitolainsäädännön ohjeistus rahoituslaskelmaan liittyen on pitkälti samanlainen kuin kansainvälisten IFRS-standardien. Tulkintaeroja ja muita eroavaisuuksia näiden välillä ilmenee tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen muiden osa-alueiden laadintaa koskevissa säännöksissä. Rahavirtoja kuvaavan laskelman laatimista edellyttävät joka tapauksessa sekä kotimainen että kansainvälinenkin normisto. (Perälä & Schwartz 2019, 12, 13.)

2.1 Rahoituslaskelman laatiminen

Rahoituslaskelman laadintavelvollisuutta ja sisältöä koskevat säännökset sisältyvät kirjanpitolakiin ja kirjanpitoasetukseen. Ohjeistus rahoituslaskelmaa kohtaan ei ole kuitenkaan niin yksityisko-

taista kuin tuloslaskelman ja taseen kohdalla. Kirjanpitoasetuksessa todetaan, mitä tietoja rahoituslaskelman tulee sisältää, mutta ei anneta suoraa ohjeistusta sen laatimiselle. Kirjanpitolautakunta eli kila on kuitenkin laatinut yleisohjeen, joka sisältää rahoituslaskelman laadinta- ja esityspaohjeistuksen. (Perälä & Schwartz 2019, 9, 12.)

Kilan yleisohjetta on käytetty myös tämän opinnäytetyön lähteenä. Yleisohjeesta löytyy kattavasti tietoa rahoituslaskelman laatimisesta. Siinä kerrotaan laskelmamalleista, kenen tulee laatia rahoituslaskelma ja mitkä ovat sen tavoitteet. Lisäksi rahoituslaskelman sisällöstä on erittäin kattavasti tietoa erityisesti päärahavirroista, rahavaroista, koroista, osingoista ja paljon muusta. Yleisohje on vuodelta 2007, mutta ohjeistuksiin ei ole tullut suuria muutoksia tämän jälkeen.

Kirjanpitolaisissa 3:1.1 §:n mukaan on tilikaudelta laadittava tilinpäätös, josta löytyy:

- 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase
- 2) tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma
- 3) varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävä rahoituslaskelma, jos kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö
- 4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitetiedot.

Jokaisesta taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vertailutieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Vertailutietoa on oikaistava, jos erittelyä on muutettu tai vertailutieto ei ole jonkin muun syyn takia käyttökelpoinen. (Kirjanpilolaki 1336/1997, 3:1.1 §.)

Rahoituslaskelman laadinta ei ole kaikille pakollinen. Kirjanpitolaisissa laadintavelvollisuus on rajoitettu poikkeuksia lukuun ottamatta koskemaan vain julkisia osakeyhtiöitä, yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä sekä seuraavista rajoista vähintään kaksi ehtoa täyttävä yritys: liikevaihto 7 300 000 euroa, taseen loppusumma 3 650 000 euroa tai palveluksessa tilikauden aikana keskimäärin 50 henkilöä. Nämä ovat Kirjanpilolain 3:9.2 §:n rajat. Usein varsinkin suuremmat aatteelliset yhdistykset ja säätiöt sisällyttävät rahoituslaskelman tilinpäätökseensä, koska sen sisältämä informaatio on koettu erityisen tarpeelliseksi. Konsernitiilinpäätöstä laatiessa rajat määräytyvät konsernitiilinpäätöksen perusteella. Emoyhtiön tulee laatia rahoituslaskelma, mikäli rajat täyttyvät ennen konsernin sisäisten liiketapahtumien eliminointia. (Kirjanpilolautakunta 2007, 3–4; KHT-yhdistys 2014, 13–15.)

Kirjanpitolain edellyttämä rahoituslaskelma on kirjanpitoasetuksen mukaan laadittava siten, että siitä ilmenevät tilikauden rahavirrat. Tilinpäätökseen ei siis voida sisällyttää suoriteperusteisia rahoituslaskelmia. Tilikauden rahavirtoja ovat: liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta. Näistä käytetään kansainvälisten käytäntöjen mukaisesti nimitystä rahavirtojen kolmijako. (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2:1.1 §; KHT-yhdistys 2014, 15–16.) Rahavirtojen kolmijakosta ja tilikauden rahavirroista kerrotaan lisää myöhemmässä vaiheessa tätä opinnäytetyötä.

Rahoituslaskelman liitetiedot

Kirjanpitolain 3:1.1 §:n mukaan tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja niiden liitteenä olevat tiedot. Kilan yleisohjeessa on mainittu joitakin rahoituslaskelmalta edellytetyjä liitetietoja, mutta yleisohjeen vaatimukset ovat kuitenkin niukat ja usein ylimääraisten liitetietojen tarpeellisuutta on syytä harkita oikean ja riittävän kuvan muodostumisen kannalta. Kirjanpitoasetuksessa ei ole erikseen lueteltu rahoituslaskelmaa koskevia liitetietovaatimuksia toisin kuin tuloslaskelman ja taseen kohdalla, mutta asetuksessa luetellut tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetietovaatimukset koskevat myös rahoituslaskelmaa. (KHT-yhdistys 2014, 75.)

Lähinnä rahoituslaskelmaa koskevat liitetiedot liittyvät oikaisuihin, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin ja selvitykset, jos edelliseltä tilikaudelta olevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päätyneen tilikauden tietojen kanssa. Lisäksi voi olla tarpeellista mainita rahoituslaskelman laadintaperiaatteita, koska yleisohjeessa on jätetty laatijalle harkinnan varaa muun muassa liiketoiminnan rahavirran esittämistavan, rahavarojen sisällön sekä koroista ja osingoista aiheutuneiden rahavirtojen esittämipaikan suhteen. Rahoituslaskelman laatijalla on oikeus poiketa yleisohjeen mukaisesta rahoituslaskelmasta, joten laadintaperiaatteissa on syytä selvittää, millä tavalla yleisohjeesta on poikettu. On myös syytä eritellä sellaiset rahoituslaskelman rivit, joita on yhdistelty yleisohjeessa mainittavista eristä. (KHT-yhdistys 2014, 75–76.)

2.2 Suora ja epäsuora rahoituslaskelma

Kilan yleisohjeen mukaan rahoituslaskelman esittämiseksi on kaksi vaihtoehtoista muotoa. Rahoituslaskelman voi esittää joko suorana (liite 1) tai epäsuorana (liite 2) rahoituslaskelmana. Suora ja epäsuora rahoituslaskelma poikkeavat ainoastaan liiketoiminnan rahavirran esittämisen osalta. Se, missä muodossa laskelma laaditaan, vaikuttaa ainoastaan liiketoiminnan rahavirran esittämiseen,

mutta sillä ei ole vaikutusta liiketoiminnan rahavirran lopputulokseen. Molemmissa laskelmissa yksittäiset erät pyritään ilmoittamaan tuloslaskelman ja taseen mukaisilla nimikkeillä. Suorassa laskelmassa rahavirrat ilmoitetaan bruttoperusteisina ja epäsuorassa nettoperusteisina. Epäsuora laskelma aloitetaan tuloslaskelman välituloksesta (voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä), jota oikaistaan liiketoiminnan rahavirran selvittämiseksi. (Kirjanpitolautakunta 2007, 15.)

Laskelmien esitystavassa on erona ainoastaan liiketoiminnan rahavirran osuus. Investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta ovat molemmissa täysin samanlaisia. Kirjanpitolautakunta suosittelee suoran rahoituslaskelman laatimista, vaikka epäsuora rahoituslaskelma on yleisemmin käytetty, koska sen uskotaan olevan helpommin laadittavissa. Käytännössä, mikäli rahoituslaskelman laatiminen ja tietojen keruu on huolellisesti järjestetty ja suunniteltu, työmäärään laskelman muodolla ei ole suurta vaikutusta. (Kirjanpitolautakunta 2007, 15; KHT-yhdistys 2014, 26.)

Suoraa laskelmaa pidetään bruttomuotoisuuden vuoksi informatiivisempänä. Se sisältää yrityksen liiketoiminnan bruttoperusteiset kassaan- ja kassastamaksut, joita ei ole muualta tiinpäätöksestä saatavissa. Epäsuora laskelma on pikemminkin oikaisu tuloslaskelman suoritusperusteisesta tuloksesta maksuperusteiseksi, eikä niinkään rahavirtojen esitys. (KHT-yhdistys 2014, 26.)

2.2.1 Suora rahoituslaskelma

Suorassa rahoituslaskelmassa ilmoitetaan lähtökohtaisesti liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat bruttomääräisinä. Laskelmassa esitetään myynnit, muut tuotot sekä liiketoiminnan kuluista suoritettavat maksut omilla riveillään. Informaatioarvoa lisää, jos liiketoiminnan kuluista suoritettavat maksut ilmoitetaan useammalla eri rivillä. Tiedot bruttomääräisistä maksuista voidaan ottaa esimerkiksi kirjanpidon pääkirjatileiltä tai tuloslaskelman suoriteperusteisia eriä voidaan oikaista rahoituslaskelmaerien selvittämiseksi. Oikaisut, jotka ovat liiketoiminnan rahavirran nettomäärän kannalta epäolennaisia, voidaan jättää tekemättä. (Kirjanpitolautakunta 2007, 16; KHT-yhdistys 2014, 27.)

Rahoituslaskelmaerien selvittämiseksi voidaan oikaista esimerkiksi seuraavia tuloslaskelman suoriteperusteisia eriä:

- vaihto-omaisuuden muutokset

- myynti- ja siirtosaamisten muutokset
- osto- ja siirtovelkojen muutokset
- muiden liiketoimintaan liittyvien saamisten ja velkojen muutokset
- muut erät, jotka eivät kuulu tilikauden rahavirtoihin
- mahdolliset investointien ja rahoituksen rahavirtoihin kuuluvat erät. (Kirjanpitolauskomitea 2007, 16.)

2.2.2 Epäsuora rahoituslaskelma

Epäsuoran rahoituslaskelman laatiminen eroaa suorasta rahoituslaskelmasta pelkästään liiketoiminnan rahavirtojen osalta. Epäsuorassa nettoperusteisessa rahoituslaskelmassa tuloslaskelman välitulosta oikaistaan liiketoiminnan rahavirran selvittämiseksi. Laskelman ensimmäinen rivi on jokin tuloslaskelman ensimmäisistä tulosriveistä. Kilan yleisohjeessa ensimmäinen rivi on ”Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä”. Kyseistä erää oikaistaan liiketoiminnan rahavirran määrittämiseksi erillä, jotka ovat ennen sitä tuloslaskelmassa. Erät eivät ole rahavirtaa tai sellaisia eriä, jotka on esitetty muualla rahoituslaskelmassa. Kilan yleisohjeen mukaan oikaisua vaativia eriä ovat muun muassa:

- varastojen muutokset
- liiketoimintaa koskevat lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten ja -velkojen muutokset
- suunnitelman mukaiset poistot, realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot sekä muut tuotto- ja kulukirjaukset, joihin ei liity maksutapahtumaa
- investointien ja rahoituksen rahavirtoihin liittyvät erät. (Kirjanpitolauskomitea 2007, 17.)

Yllä viimeiseksi mainitun investointien ja rahoituksen rahavirtoihin liittyvät erät ovat esimerkiksi liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin merkityt pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot. Lisäksi investointien rahavirtaan kuuluvat osinkotuotot. (Kirjanpitolauskomitea 2007, 17; KHT-yhdistys 2014, 27–28.)

Näiden oikaisujen lisäksi oikaistaan sellaiset erät, jotka ovat omana eränään liiketoiminnan rahavirrassa. Esimerkiksi koroista ja osingoista aiheutuneet maksut, kun rahoituslaskelman ensimmäisenä rivinä on rahoitustuottojen ja -kulojen jälkeinen tuloslaskelmarivi. (KHT-yhdistys 2014, 28.)

2.3 Rahavirtojen kolmijako

Rahoituslaskelman rahavirroista voidaan käyttää nimitystä rahavirtojen kolmijako. Kirjanpitoasetus edellyttää, että rahoituslaskelmasta ilmenee seuraavat rahavirrat: liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta. Rahoituslaskelmassa tilikauden rahavirrat esitetään omissa päärahavirroissa ja päärahavirtojen summa kuvaa tilikauden rahavarojen muutosta. (KHT-yhdistys 2014, 20–21.)

Kolmeen päärahavirtaan liiketapahtumien luokittelu ei ole yksinkertaista ja tiettyjen erien sijoittaminen useampaan eri rahavirtaan voikin olla helppo perustella. Esimerkiksi maksetut korot voidaan luokitella joko liiketoiminnan rahavirtaan tai rahoituksen rahavirtaan. Niitä voidaan pitää liiketoiminnan toimintaedellytysten ylläpitämisen kannalta välttämättöminä, mutta myös rahoitukseen kuuluvina erinä. Myös liiketoiminnan luonne vaikuttaa maksujen esittämipaikkaan. Yrityksen investointitoimintaan tai rahoitukseen kuuluva maksu voi olla toisella yrityksellä liiketoimintaa. On myös otettava huomioon, että tuloslaskelman erät voivat sisältyä useaan eri rahavirtaan, mutta ne tulee jakaa maksun perustana olevan toiminnan mukaisesti oikeisiin rahavirtoihin. (KHT-yhdistys 2014, 21.)

Yksittäisiä rahavirtoja luokiteltaessa liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoihin, tulisi aina harkita näiden päärahavirtojen sisältövaatimuksia ja informaatiotavoitteita. Tilinpäätöstä laatiessa on myös tärkeää huomioida yleisesti sovellettavaa olennaisuuden periaatetta. Esimerkiksi Kilan yleisohjeessa on mainittu, että liiketoiminnan rahavirran nettomäärän kannalta epäolennaiset oikaisut muihin rahavirtoihin voidaan jättää tekemättä. (KHT-yhdistys 2014, 21.)

2.3.1 Liiketoiminnan rahavirta

Liiketoiminnan rahavirta osoittaa, kuinka paljon yritys on kyseisellä tilikaudella tuottanut rahavaroja liiketoimintansa avulla toimintaedellytystensä säilyttämiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun turvautumatta ulkopuoliseen rahoitukseen. Varsinaisen liiketoiminnan lisäksi rahoituslaskelmaa laatiessa tähän luetaan myös muu toiminta, jota ei pidetä investointi- tai rahoitustoimintana. (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2:1.1 §; Tomperi 2021, 220.)

Kilan yleisohjeen mukaan liiketoiminnan rahavirtoja ovat:

- tavaroiden ja palveluiden myynnistä saadut maksut
- liiketoiminnasta johtuvat liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut (esimerkiksi rojalteina ja palkkioina saadut tulot ja vakuutuskorvaukset)
- aineista, tarvikkeista ja tavaroista sekä ulkopuolisista palveluista suoritettut maksut
- henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot sekä henkilösivukuluista aiheutuneet maksut
- liiketoiminnasta johtuvat liiketoiminnan muista kuluista aiheutuneet maksut (esimerkiksi vakuutusmaksut, koulutus-, virkistys-, ja matkamenot sekä huolto- ja korjausmenot)
- maksetut korot ja muut rahoituskuluista aiheutuneet maksut
- saadut korot ja muista rahoituskuluista aiheutuneet maksut siltä osin kuin ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta
- satunnaisista tuotoista ja kuluista johtuneet rahavirrat siltä osin kuin ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta
- maksetut verot ja saadut veronpalautukset, mikäli niitä ei voida kohdistaa investointeihin tai rahoitukseen
- vaihtuviin vastaaviin merkittyjen korollisten lainasaamisten lisäykset ja vähennykset sekä niistä saadut korot
- saadut avustukset, mikäli niitä ei voida kohdistaa investointeihin tai rahoitukseen
- rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset tai hyvitykset aikaisempien tilikausien olennaisista tapahtumista siltä osin, kun ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta. (Kirjanpitolausakunta 2007, 6.)

Liiketoiminnan rahavirta on rahavirroista ainoa, jonka laatiminen eroaa suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman välillä. Kuvista 1 ja 2 löytyy laskelmamallit suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman osalta. Mallit ovat kirjanpitolausakunnan yleisohjeen esimerkkejä, joiden eriä tarvittaessa voidaan yhdistellä tai jakaa. Esimerkkejä liiketoiminnan rahavirran tiettyjen erien määrittämisestä löytyy liitteestä 3.

Liiketoiminnan rahavirta:		viite
Myynnistä saadut maksut	+xx	4.1
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	+xx	4.1
Maksut liiketoiminnan kuluista	- <u>xx</u>	4.1
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/- xx	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- xx	4.1
Saadut korot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Saadut osingot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	- <u>xx</u>	4.9
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/- xx	
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/- <u>xx</u>	
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista	+/- <u>xx</u>	
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+/- <u>xx</u>	4.1

Kuva 1. Esimerkkimalli liiketoiminnan rahavirrasta suorassa rahoituslaskelmassa (Kirjanpitolautakunta 2007, 15–16).

Liiketoiminnan rahavirta		viite
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	+/-xx	7.2.1
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	+xx	7.2.1
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	-/+xx	7.2.1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-/+xx	7.2.1 ja 7.2.3
Rahoitustuotot ja -kulut	-/+xx	7.2.1
Muut oikaisut	+/- <u>xx</u>	7.2.1
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	+/-xx	
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx	7.2.3
Vaihto-omaisuuden lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	+/- <u>xx</u>	7.2.3
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/-xx	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- xx	4.6
Saadut osingot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Saadut korot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	- <u>xx</u>	4.9
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/-xx	
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/- <u>xx</u>	
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista	+/- <u>xx</u>	
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+/- <u>xx</u>	4.1

Kuva 2. Esimerkkimalli liiketoiminnan rahavirrasta epäsuorassa rahoituslaskelmassa (Kirjanpitolautakunta 2007, 17–18).

Liiketoiminnan rahavirran olisi hyvä olla positiivinen, koska silloin voidaan todeta, että rahaa on jäänyt menojen jälkeen. Positiivisesta ylijäämästä voidaan maksaa muun muassa voitot, investoinnit ja lainojen takaisinmaksut.

2.3.2 Investointien rahavirta

Investointien rahavirta kuvaa yrityksen rahavarojen käytön tulevien rahavarojen kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. Investoinnit ovat pysyvien vastaavien sijoitusten ja hyödykkeiden hankintaa, niiden

myymistä tai luovuttamista sekä sijoituksista saatavia korko- ja osinkotuloja. Investointitoiminnalla pyritään varmistamaan yrityksen toiminnan kasvu ja jatkuvuus pitkälle tulevaisuuteen. (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2:1.1 §; Tomperi 2021, 220.)

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan investointien rahavirtoja ovat:

- pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusten hankinnasta suoritettavat maksut sekä niiden myynnistä tai muusta luovutuksesta saadut maksut, mukaan lukien pysyvien vastaavien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset
- saadut investointiavustukset ja niillä rahoitettujen investointien hankintamenot
- saadut korko- ja osinkotulot sekä muut vastaavat tulot liittyen pysyvien vastaavien sijoituksiin, mikäli niitä ei sisällytetä liiketoiminnan rahavirtoihin. (Kirjanpitolautakunta 2007, 6–7.)

Investointien rahavirran esittämistapa ei eroa suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman välillä. Kuva 3 löytyy kirjanpitolautakunnan yleisohjeen esimerkki investointien rahavirran esittämisestä. Malli on esimerkinomainen ja tarvittaessa eriä voidaan yhdistellä tai jakaa. Esimerkkejä investointien rahavirtojen tiettyjen erien määrittämisestä löytyy liitteestä 4.

Investointien rahavirta:

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	- xx	4.10
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+xx	4.10
Myönnettyt lainat	- xx	4.2
Investoinnit muihin sijoituksiin	- xx	4.2
Lainasaamisten takaisinmaksut	+xx	4.2
Luovutustulot muista sijoituksista	+xx	4.10
Saadut korot investoinneista	+xx	4.6
Saadut osingot investoinneista	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	-xx	4.9
Investointien rahavirta (B)	+/- <u>xx</u>	4.2

Kuva 3. Esimerkkimalli investointien rahavirrasta suorassa ja epäsuorassa rahoituslaskelmassa (Kirjanpitolautakunta 2007, 16).

Investointien rahavirta on yleensä negatiivinen, koska se kertoo rahavarojen käytöstä. Käytännössä pyritään tekemään investointi, joka kerryttää tulevaisuudessa lisää rahavirtaa.

2.3.3 Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirrasta ilmenevät tilikauden aikana tapahtuneet oman ja vieraan pääoman muutokset. Rahoituksen rahavirrasta tulisi voida päätellä, miten liike- ja investointitoiminnan tuloksena

saatu negatiivinen nettorahavirta on rahoitettu tai onko positiivinen rahavirta käytetty vieraan pääoman takaisinmaksuihin, oman pääoman sijoittajien korvauksiin vai jätetty yrityksen pankkitilille. (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 2:1.1 §; KHT-yhdistys 2014, 25.)

Rahoituksen rahavirrat ovat yleensä taseen vastattavaa-puolen erien muutoksia. Kilan yleisohjeen mukaan rahoituksen rahavirta sisältää oman ja vieraan rahoituspääoman muutoksiin sekä omalle pääomalle maksettaviin korvauksiin ja muuhun voitonjakoon liittyvät maksut. Yleisohjeen mukaan rahoituksen rahavirtoja ovat:

- maksullinen oman pääoman lisäys
- omien osakkeiden lunastaminen, hankkiminen ja luovuttaminen
- pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut
- pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut
- maksetut osingot ja muu varojen jako
- maksettu konserniavustus, joka on saatu tai annettu. (Kirjanpitolautakunta 2007, 7.)

On otettava huomioon, että yksittäinen maksu voi koskea useampaa kuin yhtä rahoituslaskelman pääryhmää. Esimerkiksi lainanhoitoon liittyvä maksu jaetaan usein liiketoiminnan rahavirtaan (korko) ja rahoituksen rahavirtaan (lyhennys). Tämän tapainen maksutapahtuma tulee jakaa eri rahavirtoihin niiden toiminnan mukaisesti. (Kirjanpitolautakunta 2007, 7; KHT-yhdistys 2014, 25–26.)

Rahoituksen rahavirran esittämistapa ei eroa suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman välillä. Kuva 4 löytyy kirjanpitolautakunnan yleisohjeen esimerkki rahoituksen rahavirran esittämisestä. Malli on esimerkinomainen ja tarvittaessa eriä voidaan yhdistellä tai jakaa. Esimerkkejä rahoituksen rahavirtojen tiettyjen erien määrittämisestä löytyy liitteestä 5.

Rahoituksen rahavirta:

Maksullinen oman pääoman lisäys	+xx	4.3
Omien osakkeiden hankkiminen	- xx	4.3
Omien osakkeiden myynti	+xx	4.3
Lyhytaikaisten lainojen nostot	+xx	4.3 ja
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx	4.3 ja
Pitkäaikaisten lainojen nostot	+xx	4.3
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx	4.3
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-xx	4.6
Maksetut osingot ja muu voitonjako	- xx	4.6
Maksetut välittömät verot	-xx	4.9
Rahoituksen rahavirta (C)	+/- <u>xx</u>	4.3

Kuva 4. Esimerkkimalli rahoituksen rahavirrasta suorassa ja epäsuorassa rahoituslaskelmassa (Kirjanpitolautakunta 2007, 16).

Positiivinen rahoituksen rahavirta kertoo, että lainaa on otettu lisää. Negatiivinen rahavirta kertoo, että lainoja on maksettu takaisin. Mikäli on paljon lainaa, tämän olisi hyvä olla negatiivinen, mutta toisaalta tietyissä tilanteissa lainan nostaminen on hyvä asia, koska sillä on mahdollista tehdä yritykselle lisää rahavirtaa oikein käytettäessä.

2.4 Rahavarat

Rahavarat ovat taseen eriä, joiden muutosta ei ole vielä otettu huomioon liiketoiminnan, investointien tai rahoituksen rahavirrassa. Rahavirtapohjaisessa rahoituslaskelmassa kuvataan rahavirtoja eli rahavaroissa saatuja ja suoritettuja maksuja yrityksen ja ulkomaailman välillä. Rahavarojen sisältö ei ole yksiselitteinen, joten se jättääkin laatijalle harkinnanvaraa rahavaroihin kuuluvista eristä. On tärkeää, että jokainen laatija määrittää oman toimintansa ja rahoitusrakenteensa perusteella, mitkä erät kuuluvat rahavaroihin ja mitkä sijoituksiin. (Räty 2007; KHT-yhdistys 2014, 28.)

Rahavarat jaetaan käteisvaroihin ja muihin rahavaroihin. Yhteisön muista rahoitusvälineistä muut rahavarat eroavat siinä, että niitä pidetään ennemminkin lyhytaikaisten maksuvelvoitteiden hoitamista kuin sijoittamista tai muita tarkoituksia varten. Jako rahavaroihin ja muihin varoihin tarkoittaa, että rahavarojen ulkopuolisista arvopapereiden hankinnoista ja luovutuksista aiheutuvat maksut esitetään liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroissa. Muutos rahavaroihin sisältyvistä eristä sisältyy rahoituslaskelman lopputulokseen, koska rahoituslaskelma kuvaa nimenomaan näissä erissä saatuja ja suoritettuja maksuja. Rahavarojen siirtäminen eri luokkien välillä, esimerkiksi pankkitililtä lyhytaikaisiin sijoituksiin, ei näy rahoituslaskelmassa. (Räty 2007; KHT-yhdistys 2014, 28–29.)

Muihin rahavaroihin luettavat arvopaperit esitetään taseessa vaihtuvien vastaavien pääryhmässä rahoitusarvopapereiden ryhmässä. Näitä rahavaroja voivat olla esimerkiksi valtion velkasitoumukset, pankkien sijoitustodistukset ja muiden yritysten liikkeeseen laskemat yritystodistukset, mikäli ne on noteerattu eli otettu arvopaperimarkkinalain mukaisesti julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Sijoitukset noteerattuihin joukkovelkakirjalainoihin sisältyvät rahavaroihin, mikäli lainan takaisinmaksuaika on suhteellisen lyhyt, esimerkiksi enintään kolme kuukautta tilikauden päättyessä. (Kirjanpitolautakunta 2007, 7; Rätty 2007.)

Käteisvaroja ovat käteinen raha ja vaadittaessa maksettavat pankkitalletukset. Käytännössä käteisvaroja ovat taseen ”Rahat ja pankkisaamiset” -erään kirjatut varat lukuun ottamatta niitä määräaikaistalletuksia ja pantattuja rahavaroja, joiden rahaksi muuttamiseen kirjanpitovelvollisella ei ole oikeutta kesken määräajan. Pankkitalletukset on tulkittu tässä tapauksessa sellaisiksi, jotka ovat tarvittaessa 24 tunnin kuluessa muutettavissa käteiseksi ilman ylimääräisiä kustannuksia. (KHT-yhdistys 2014, 29.)

Rahavarojen muutos

Rahavirtaan kohdistuvan rahoituslaskelman viimeisenä eränä on rahavarojen muutos. Rahoituslaskelma täsmäytetään rahavarojen muutoksella. Liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirta luovat kokonaiskuvan rahan liikkeistä. Rahavarojen muutos syntyykin siis näiden kolmen rahavirran summasta. (Rätty 2007; Hyypä 2018.)

Kuvassa 5 esitetään selvennykseksi kirjanpitolautakunnan yleisohjeen esimerkki rahavarojen muutoksesta rahoituslaskelman lopussa. Kuvassa A+B+C tarkoittaa liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen summaa.

Rahavarojen muutos (A+B+C)	lisäys (+) / vähennys (-)	+/- xx	
Rahavarat tilikauden alussa		xx	4.4
Rahavarat tilikauden lopussa		xx	

Kuva 5. Esimerkki rahavarojen muutoksen esittämisestä (Kirjanpitolautakunta 2007, 16).

3 TUTKIMUSKYSELY

Opinnäytetyön tutkimuksessa tehdään selvitystä rahoituslaskelman laatimisen yleisyydestä Oulun alueen yrityksissä. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Oulun ammattikorkeakoulu. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeen avulla, joka lähetetään sähköpostitse tutkimukseen valituille yrityksille. Kysely on rajattu Oulun alueelle, koska suurin osa Oulun ammattikorkeakoulusta valmistuvista opiskelijoista jäävät työskentelemään tälle alueelle.

3.1 Tutkimusongelma ja tavoitteet

Opinnäytetyöllä tulee olla ongelma, jotta sille voidaan löytää ratkaisu. Tutkimusongelma ohjaa koko opinnäytetyöprosessia. Tutkimusongelmasta luodaan tutkimuskysymys tai -kysymykset ja kun näihin saadaan vastaukset, ratkeaa tutkimusongelma. Tutkimusongelma ratkaistaan tutkimusaineistolla. Jotta opinnäytetyö onnistuu, tulee tutkimusongelman olla hyvin määritelty. (Kananen 2019, 21–23.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää Oulun alueen yritysten rahoituslaskelman käyttöä. Pyritään selvittämään muun muassa, kuinka yleistä rahoituslaskelman laatiminen on, minkälaista rahoituslaskelmaa yrityksissä laaditaan, laatiiko yritys rahoituslaskelmansa itse ja kuinka tärkeänä rahoituslaskelman opiskeleminen koetaan tradenomiopinnoissa. Kyselylomakkeella saatujen vastausten pohjalta pyritään ratkaisemaan tutkimusongelma.

Tutkimuksen tavoitteena on saada Oulun alueen yrityksiltä monipuolista tietoa rahoituslaskelman käytöstä. Tavoitteena on saada mahdollisimman moni kyselyyn valituista yrityksistä vastaamaan kyselyyn, jotta tuloksista saadaan kattavampia. Tuloksien pohjalta toimeksiantaja eli Oulun ammattikorkeakoulu voi kehittää opetussuunnitelmaa rahoituslaskelman opetukseen liittyen enemmän työelämälähtöisemmäksi.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Se vastaa kysymykseen kuinka paljon tai miten usein (Vilkkä 2007, 13). Määrällisessä tutkimusmenetelmässä

kyselylomake on tavallisin aineiston keräämisessä käytetty tapa (Vilka 2021, 94). Tämän vuoksi tutkimusmenetelmän valinta oli tälle opinnäytetyölle erittäin selkeä, koska kyselylomakkeen laatiminen oli tiedossa jo suunnitteluvaiheessa. Kyselyn avoimissa kysymyksissä käytetään myös laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, jotta vastauksista saataisiin kattavampia.

3.2.1 Aineiston hankinta

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimusmenetelmässä kyselylomake on mitä parhain muoto kerätä aineistoa, kun kyseessä on yleiskartoitus. Se on ylivoimainen tapa, kun kerätään suuria tutkimusaineistoja. Siitä voidaan käyttää nimitystä postikysely, informoitu kysely tai joukkokysely (gallup) sen mukaan, miten kysely toteutetaan. Kyselystä käytetään myös nimitystä survey-tutkimus, joka tarkoittaa, että kysely on standardoitu eli vakioitu. Tämä tarkoittaa sitä, että kyselyyn vastaajilta kysytään kaikki kysymykset samalla tavalla. (Valli 2015, 42; Hirsjärvi, Remes & Saja-vaara 2018, 193; Vilka 2021, 94.)

Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja lukee itse kysymyksen ja vastaa siihen. Kyselylomake sopii suurelle joukolle ihmisiä, koska siinä voidaan tehokkaasti ja yhtäaikaaisesti kysyä monia kysymyksiä sekä säästää samalla tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Aineisto voidaan käsitellä ja analysoida nopeasti tietokoneella, jos lomake on suunniteltu huolellisesti. Lomaketta käytetään usein myös silloin, kun kysymyksissä käsitellään arkaluontoisia aiheita. Kyselylomakkeen etu on, että vastaaja jää tuntemattomaksi. Haittana on riski siitä, ettei vastauksia saada tarpeeksi. Tästä käytetään nimitystä tutkimusaineiston kato. Vastausten palautuksissa voi myös ilmetä viiveitä. Viiveet ja uusintakyselyt vaikuttavat tutkimuksen aikatauluun ja nostavat tutkimuksen kustannuksia, mikäli semmoisia on. (Hirsjärvi ym. 2018, 195; Vilka 2021, 94–95.)

Kyselylomake voidaan lähettää sähköpostitse, mutta on varmistettava, että perusjoukolla eli niillä, joilta tutkimustieto kerätään, on mahdollisuus internetin ja sähköpostin käyttöön. Parhaiten sähköpostikysely toimii, kun perusjoukko muodostuu yrityksistä tai organisaatioista, joissa perusjoukko on tarpeeksi suuri ja voidaan helposti varmistaa, että kaikilla on teknisesti yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kyselyyn. Sähköpostikyselyn vastaajan anonymiteettiä on vaikea turvata, koska usein jo sähköpostiosoite paljastaa vastaajan. Myös vastaajan tietokoneen voi paikallistaa sen IP-numeron perusteella. (Vilka 2021, 95.)

Kyselytutkimuksen haittoja ovat esimerkiksi:

- ei voida varmistaa, ovatko vastaajat vastanneet huolellisesti ja rehellisesti
- mahdollisia väärinymmärryksiä kysymysten suhteen on vaikea kontrolloida
- ei tiedetä, kuinka perillä vastaajat ovat kysymyksiin liittyvistä aiheista
- lomakkeen laatiminen vie aikaa ja vaatii tutkijalta monenlaista tietoa ja taitoa
- riski, ettei vastauksia saada tarpeeksi. (Hirsjärvi ym. 2018, 195.)

Vastausprosentti on kyselyn onnistumisen kannalta tärkeä tekijä. Vastausprosenttia voidaan yrittää kasvattaa lähettämällä kohderyhmälle muistutuskirje alkuperäisen saatekirjeen lähettämisen jälkeen tietyn ajan kuluessa, mikäli kaikki eivät ole vastanneet. Vastausprosenttiin ja kyselyn onnistumiseen vaikuttavat muun muassa kohderyhmä, tutkimuksen aihe, lomakkeen pituus, kysymysten määrä sekä muoto, motivointi saatekirjeessä ja lomakkeen ulkoasu. Näihin tulee kiinnittää huomiota jo kyselyä suunnitellessa. Riittävänä vastausprosenttina voidaan pitää kuuttakymmentä, mutta myös pienempi osuus riittää, jos voidaan todeta, ettei vastaamatta jättäneet ole muusta kohderyhmästä poikkeavia. (Valli 2015, 45–46.)

Tässä opinnäytetyössä aineisto kerätään kyselylomakkeella, joka lähetetään kohderyhmälle sähköpostilla. Kohderyhmäksi on valittu yrityksiä, jotka toimivat Oulussa ja sen lähistöllä. Yrityksiltä halutaan selvittää tietoja rahoituslaskelmasta ja sen käytöstä, joten kyselyn toteuttaminen on luonnollinen ratkaisu. Koska kyselyn kohderyhmä on hajallaan, kyselylomake on erittäin hyvä muoto kerätä aineistoa. Etuina tässä on, että saadaan kerättyä yksinkertaisesti tietoa monen eri yrityksen käytännöistä lähettämällä jokaiselle sama kysely. Suurimpina haittoina voivat olla oikean henkilön tavoittaminen yrityksissä sekä vastausten pieni määrä.

3.2.2 Aineiston analysointi

Tutkimuksen ydinasia on kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Tämä on tärkeä vaihe, koska tähän on tähdätty tutkimuksen alussa. Analyysivaiheessa tutkija saa selville, min-kälaisia vastauksia ongelmiin on saatu. Kyselytutkimuksessa aineiston käsittely ja analysointi aloi-tetaan sen jälkeen, kun tutkimusaineisto on kerätty ja järjestetty. (Hirsjärvi ym. 2018, 224.)

Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin, esimerkiksi näillä kahdella tavalla:

- selittämiseen pyrkivässä tavassa käytetään tilastollista analyysia ja päätelmien tekoa
  - ymmärtämiseen pyrkivässä tavassa käytetään laadullista analyysia ja päätelmien tekoa.
- (Hirsjärvi ym. 2018, 224.)

Tarkoituksena on valita sellainen analysointitapa, joka tuo parhaiten vastauksen ongelmaan tai tutkimustehtävään. (Hirsjärvi ym. 2018, 224.) Määrällisiä tuloksia esitetään muun muassa taulukoin, kuvioin, tunnusluvuin ja tekstinä. Tulosten esittämisen tulee olla objektiivista eli tutkijasta riippumatonta. (Vilkkä 2007, 135.)

Tässä opinnäytetyössä aineistoa analysoidaan selittämiseen pyrkivällä tavalla, koska kyselyn tuloksia on selkein esittää tilastollisissa muodoissa. Tavoitteena on havainnollistaa tuloksia ensin kuvioiden avulla ja lopuksi tulkita niitä tekstin muodossa. Analysointiin vaikuttaa myös yritysten taustatiedot. Kyselyssä on esimerkiksi kysytty aluksi yritysmuotoa ja yrityskokoa. Yritysmuoto ja yrityskoko voivat vaikuttaa vastausten erilaisuuteen, koska esimerkiksi pienyrityksillä ei ole pakko laatia rahoituslaskelmaa ollenkaan. Kyselyllä kartoitetaan myös sitä, että laativatko yritykset rahoituslaskelmaa, vaikka se ei olisi pakollista.

3.3 Kyselyn toteutus

Kyselylomaketta suunnitellessa tulee kiinnittää huomiota pituuteen ja kysymysten lukumäärään. Vastaajan tulisi säilyttää mielenkiinto alusta loppuun saakka. Kyselyn tulisi olla sopivan lyhyt, koska liian pitkä kysely voi jättää vastaajat vastaamatta tai he vastaavat huolimattomasti. Lomakkeen tulisi olla selkeä ja looginen sekä ulkoasun miellyttävä, jotta sitä jaksaa täyttää. Vastausprosentti on todennäköisesti sitä korkeampi, mitä miellyttävämpi kysely on. (Valli 2015, 43.)

Lomaketta laatiessa on otettu huomioon, että ulkoasu on miellyttävä ja kysely on tarpeeksi nopeasti täytettävä, jotta kyselyyn lähdetään vastaamaan. Vaikka kysely on suhteellisen lyhyt, sillä saadaan kattavaa tietoa aiheeseen liittyen. Kysymykset ovat loogisessa järjestyksessä, koska olisi ikävää vastata kyselyyn, jossa kysymykset pomppivat eri aiheiden välillä. Tässä kyselyssä saman aiheiset kysymykset ovat selkeästi peräkkäin.

Kysymysten laatimisessa tulee olla huolellinen, koska ne ovat perusta kyselyn onnistumiselle. Kysymysten muotoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota, koska mikäli vastaaja ei ymmärrä kysymystä oikein, tulokset vääristyvät. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja niitä tulee lähteä rakentamaan vasta täsmentyneen tutkimusongelman ja -tavoitteiden mukaisesti. Tällöin vältetään turhilta kysymyksiltä ja muistetaan kysyä kaikki oleellinen. Kyselyn alkuun tulisi laittaa helpompia kysymyksiä niin sanotuiksi lämmittelykysymyksiksi ja arkaluontoisemmat kysymykset kyselyn loppupuolelle. Johdattelevia kysymyksiä tulisi välttää sekä toisistaan riippuvat kysymykset tulisi asettaa peräkkäin. (Valli 2015, 42–43.)

Kysymysten suunnittelussa on keskitytty kysymysten selkeyteen, jotta jokainen ymmärtäisi kysymykset oikein. Kyselyn alkuun on laitettu taustatietoihin liittyviä kysymyksiä, muun muassa yritysmuotoon, yrityskokoon ja toimialaan liittyviä helpompia kysymyksiä. Näin ollen päästään kyselyssä vauhtiin, kun kysymykset ovat helposti vastattavia. Kyselyn keskivaiheella kartoitetaan rahoituslaskelman laatimiseen liittyviä asioita ja loppuvaiheessa rahoituslaskelman opintoihin liittyviä kysymyksiä. Loppuun on laitettu kysymys, johon voi antaa vapaasti palautetta ja kertoa rahoituslaskelman käyttöön liittyen tärkeitä asioita, joita ei kyselyssä tullut ilmi.

Kyselylomake (liite 6) on laadittu Webropol-ohjelmalla. Kyselyn kysymykset on valittu tutkimusongelman ja opinnäytetyön tavoitteiden mukaisesti. Kysymysten laatimisessa ja mietinnässä on käytetty apuna muutamia teoksia aiheeseen liittyen. Kyselyssä on monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä, joilla kartoitetaan tietoja, joita ei muuten ole tullut otettua huomioon. Monivalintakysymyksissä on lisäksi viimeisenä vaihtoehtona avoin kysymys ”jokin muu, mikä”, jolla voidaan saada vastaus, joka ei ole valittavissa muuten.

Tutkimuksen kysely on lähetetty sähköpostitse 150 Oulun alueella toimivalle yritykselle. Yritykset on valittu satunnaisesti yritysluettelosta. Yrityksistä on etsitty verkkosivujen perusteella henkilö, kehen uskotaan tietävän yrityksen talousasioista ja lähetetty kysely hänen sähköpostiinsa. Pääosin valitut henkilöt ovat talousjohtajia, taloushallinnon asiantuntijoita tai toimitusjohtajia, riippuen siitä, mitä tietoja yritysten sivuilta on löytynyt. Joidenkin yritysten tiedoista on löytynyt vain yrityksen yleisen sähköposti, joten kysely on lähetetty siihen osoitteeseen. Sähköpostissa on painotettu, että mikäli viesti ei tullut asiasta tietävälle henkilölle, pyydetään viesti välittämään hänelle. Kyselyn ohessa on lähetetty saatekirje (liite 7), jolla houkutellaan viestin vastaanottajaa vastaamaan kyse-

lyyn. Kyselyyn on annettu vastausaikaa 10 päivää ja seitsemän päivän kuluessa kyselyn lähettämisestä on lähetetty muistutuskirje (liite 8), jolla on pyritty saamaan vastausprosenttia korkeammaksi.

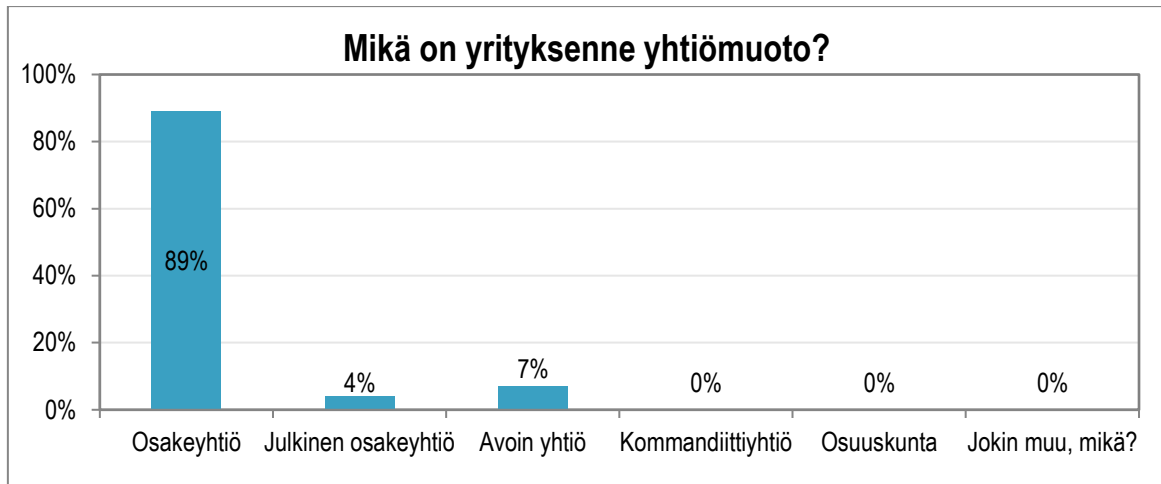
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse 150 yritykselle. Epäonnistuneen lähetyksen vuoksi lähettäjälle palautui viisi sähköpostia. Lisäksi kolme vastaanottajaa ilmoitti lähettäjälle, että ei aio osallistua kyselyyn. Näin ollen kyselyn läpimenoprosentiksi saatiin 97 %, joista 2 % ilmoitti, että ei osallistua kyselyyn. Kyselyyn vastauksia voitiin siis odottaa 95 % yrityksiltä, joille kysely lähetettiin. Kyselyyn saatiin vastauksia 28 vastaajalta. Läpimenneiden kyselylomakkeiden vastausprosentiksi saatiin 19,3 %. Vastausprosentti ei ole suuri, mutta tämän opinnäytetyön selvityksen kannalta vastausten laatua pidetään tärkeämpänä kuin vastausprosenttia.

Tuloksissa tarkastellaan ensin kyselyyn vastanneiden yritysten taustatietoja, joiden jälkeen keskitytään rahoituslaskelman laatimisen yleisyyden, menetelmien ja hyötyjen tarkasteluun. Lopuksi tarkastellaan vastanneiden yritysten mielipidettä rahoituslaskelman ja sen laatimisen opiskelemisen tärkeyteen. Kysymysten tuloksista on laadittu havainnollistamiseksi pylväsdiagrammit, jotka on selitetty tekstin muodossa lukijalle auki.

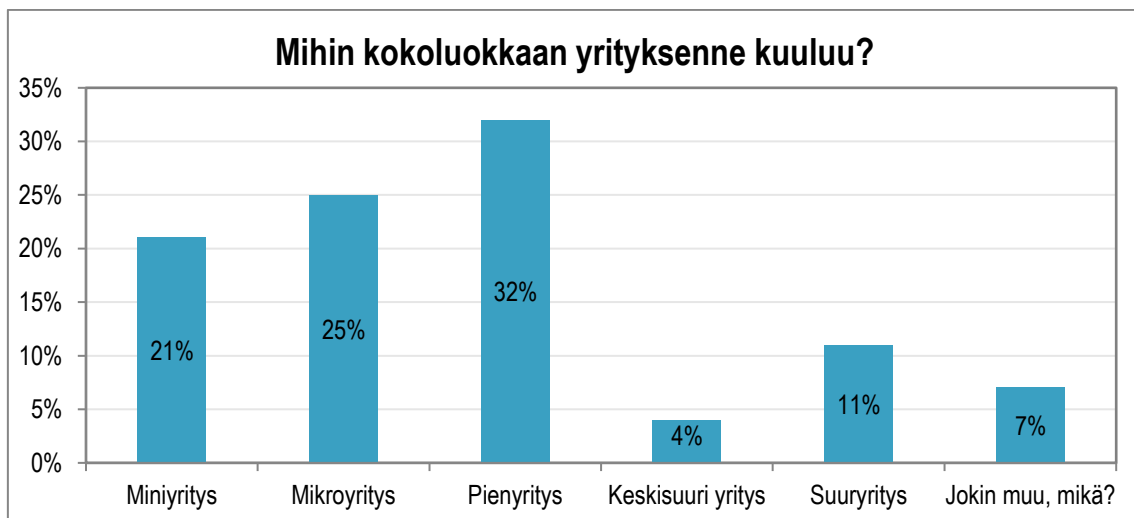
4.1 Yritysten taustatiedot

Kyselylomakkeen kolmessa ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin yritysten taustatietoja. Kysymyksissä kysyttiin yritysten yhtiömuotoa, kokoluokkaa sekä toimialaa. Kaksi ensimmäistä kysymystä olivat monivalintakysymyksiä, mutta kolmas toimialaa koskeva kysymys oli avoin, koska toimialoja on olemassa niin paljon, että helpompi oli kysyä sitä avoimena kysymyksenä.

Kuvio 1. Yritysten yhtiömuodot (n=28).

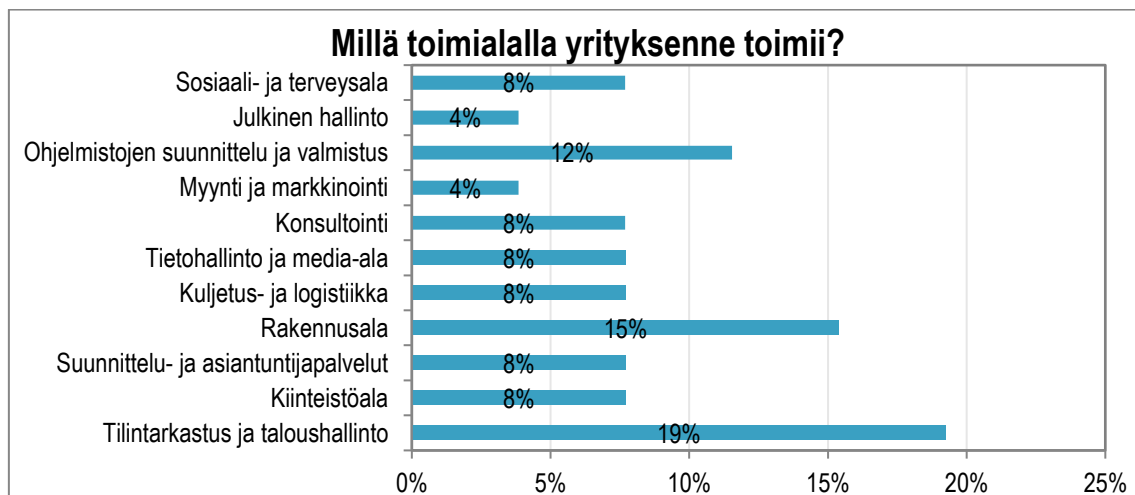
Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin yritysten yhtiömuotoa. Kuviosta 1 nähdään, että suurin osa vastaajista (89 %) työskentelee osakeyhtiössä. Myös julkinen osakeyhtiö ja avoin yhtiö saivat vastauksia, mutta 25/28 vastaajista valitsi yhtiömuodokseen osakeyhtiön. Vaihtoehtoista kommandiittiyhtiötä ja osuuskuntaa ei saanut yhtään vastausta, joten näiltä yhtiömuodoilta kyselyyn ei saatu näkökulmia.

Kuvio 2. Yritysten kokoluokat (n=28).

Toisessa kysymyksessä selvitettiin vastanneiden yritysten kokoluokkaa. Kuviosta 2 voidaan todeta, että suurin osa vastaajista työskentelee mini-, mikro- ja pienyrityksissä. Noin kolmasosa (32 %) vastaajista työskentelee pienyrityksessä, neljäsosa (25 %) mikroyrityksessä ja noin viidesosa (21 %) miniyrityksessä. 4 % vastaajista työskentelee keskisuurissa yrityksissä ja 11 % suuryrityksissä.

sessä. Vastaajista 7 % valitsi vaihtoehdon ”Jokin muu, mikä?”. Nämä kaksi vastaajaa olivat kirjoittaneet avoimeen kenttään liikevaihtonsa ja sen perusteella heidän yrityksensä kuuluu kokoluokkaan pienyritys. Varmuudella ei voida sanoa, mihin kokoluokkaan yritykset kuuluvat, koska muita kokoluokkaan vaadittavia kriteereitä ei ollut vastauksissa ilmoitettu.

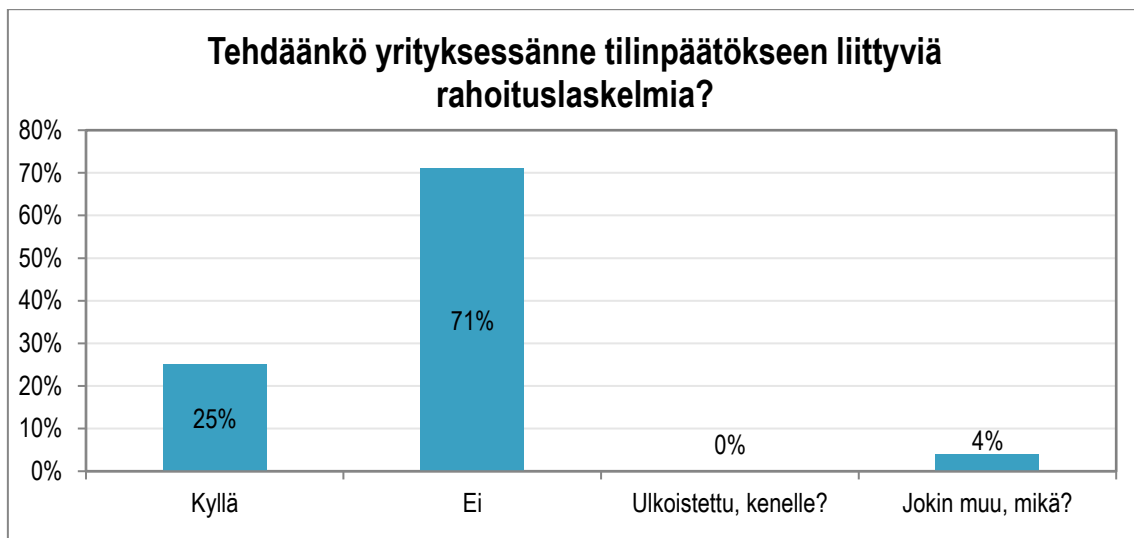

Kuvio 3. Yritysten toimialat (n=26).

Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin yritysten toimialaa avoimella kysymyksellä. Avoimen kysymyksen vastaukset koottiin ja luokiteltiin niitä vastaaviin toimialoihin. Vastauksista on laadittu kuvion 3 mukainen kaavio. Kyselyyn vastanneita yrityksiä on jopa 11 eri alalta, mutta suurimmat vastausprosentit saatiin tilintarkastuksen ja taloushallinnon (19 %), rakennusalan (15 %) sekä ohjelmistojen suunnittelun ja valmistuksen (12 %) toimialoille. Näiden alojen jälkeen tulee jopa kuusi eri toimialaa, joissa jokaisella alalla työskentelee 8 % kyselyn vastaajista. Nämä kuusi alaa ovat: sosiaali- ja terveysala, konsultointi, tietohallinto ja media-ala, kuljetus- ja logistiikka, suunnittelu- ja asiantuntijapalvelut sekä kiinteistöala. Julkishallinto eli julkinen hallinto sekä myynti ja markkinointi saivat 4 % vastaajien äänistä.

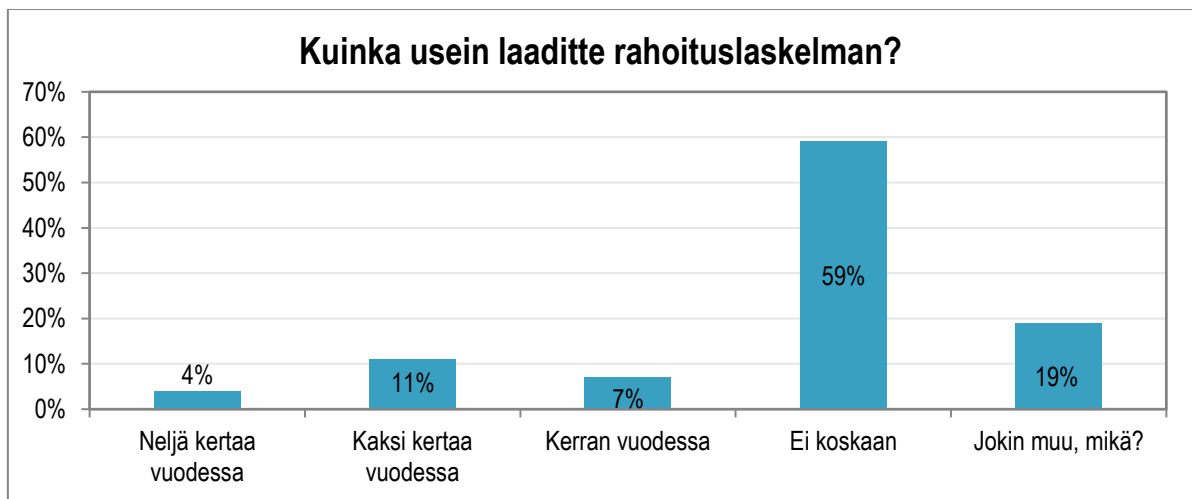
4.2 Rahoituslaskelman laatimisen yleisyys

Kyselylomakkeen kysymyksissä neljä, seitsemän ja yhdeksän tarkasteltiin rahoituslaskelman laatimisen yleisyyttä. Kysymyksissä neljä ja seitsemän selvitettiin, laaditaanko yrityksissä rahoituslaskelmaa ja kuinka usein. Kysymyksessä yhdeksän kartoitettiin, kuinka usein tilitoimistot laativat asiakasyrityksilleen tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia. Kysymykset neljä ja seitsemän olivat monivalintakysymyksiä, ja kysymys yhdeksän oli avoin kysymys.

Kuvio 4. Rahoituslaskelman laatiminen (n=28).

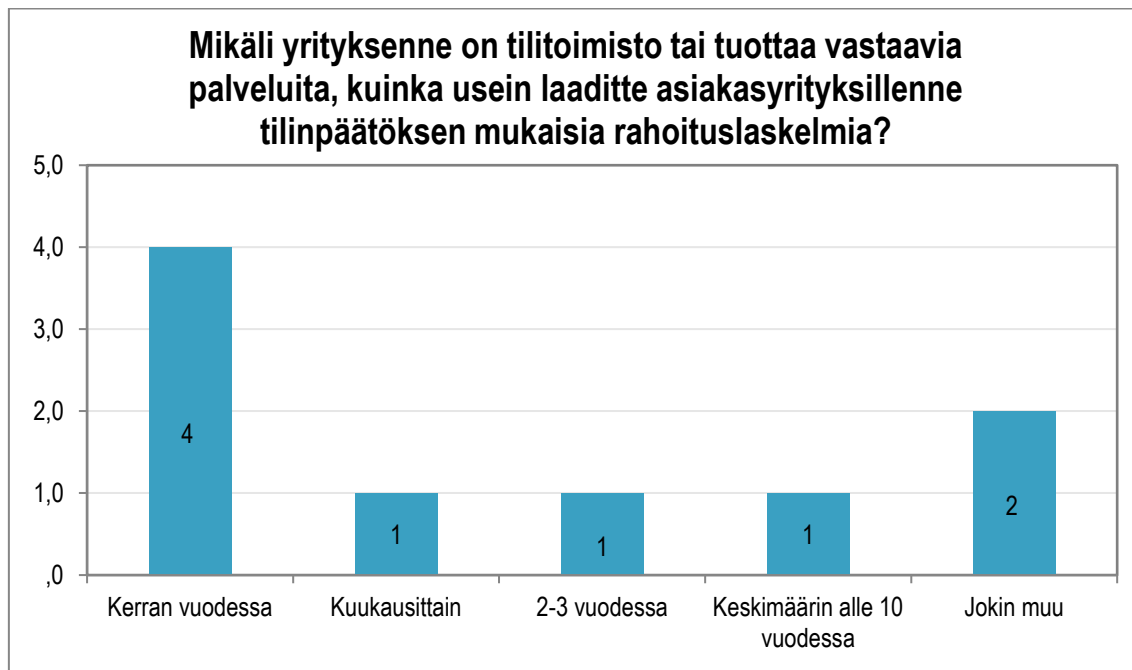
Kuviosta 4 huomataan, että vastaajien yrityksistä suurin osa (71 %) ei tee tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia. Kuitenkin 25 % vastaajista vastasi tekevänsä rahoituslaskelmia, mikä on kyselyn kannalta hyvä asia. 4 % vastaajista ilmoitti, että rahoituslaskelman laatiminen on todennäköisesti tulevaisuudessa ajankohtaista, mutta ei tällä hetkellä laadi tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia.

Kuvio 5. Rahoituslaskelman laatimisen yleisyys (n=27).

Kysymyksessä seitsemän kartoitettiin sitä, kuinka usein rahoituslaskelmia laaditaan vastaajien yrityksissä. Kuvion 5 mukaan 7 % vastaajista laatii rahoituslaskelman kerran vuodessa, 11 % kaksi kertaa vuodessa ja 4 % neljä kertaa vuodessa. Vastaajista viisi (19 %) valitsi jonkin muun vaihtoehdon. Näistä vastaajista kolme ilmoitti laativansa rahoituslaskelman kerran kuukaudessa. Yksi

vastaaja ilmoitti päivittävänsä rahoituslaskelmaa jatkuvasti ja yhdellä ei ollut vielä tiedossa, kuinka usein rahoituslaskelmaa tullaan laatimaan. Loput 59 % vastaajista eivät laadi koskaan rahoituslaskelmia.

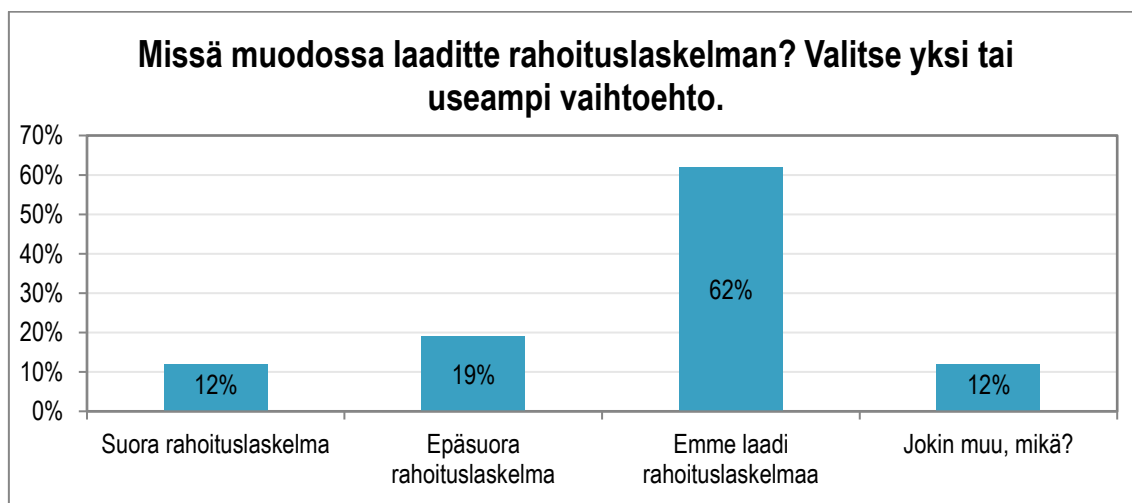
Kuvio 6. Tilitoimistojen asiakasyrityksilleen laatimien rahoituslaskelmien yleisyys (n=8).

Kysymyksessä yhdeksän selvitettiin, kuinka usein tilitoimistot tai vastaavia palveluita tuottavat yritykset laativat asiakkailleen tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia. Tähän avoimeen kysymykseen saatiin vastauksia vain kahdeksan kappaletta, koska suurin osa vastaajista ei ollut tilitoimisto tai vastaavia palveluita tuottava yritys. Avoimien vastausten pohjalta on laadittu kuvio 6, josta voidaan tarkastella vastauksien määrää selkeämmin pylväiden muodossa. Yhdellä vastaajista oli kaksi vastausta koskien eri kokoisia asiakasyrityksiä, joten tämän vuoksi kuviossa 6 näkyy yhdeksän vastausta.

Vastaajista neljä ilmoitti laativansa rahoituslaskelman asiakkailleen kerran vuodessa. Vastaajista yksi laatii asiakasyrityksilleen rahoituslaskelmia kuukausittain, yksi 2–3 kertaa vuodessa ja yksi keskimäärin hieman alle 10 vuodessa. Kaksi vastaajista ei laadi rahoituslaskelmia, mutta toinen näistä ilmoitti tarkistavansa asiakkaiden tekemiä rahoituslaskelmia. Nämä kaksi vastausta on merkattu kuvioon vastauksella jokin muu.

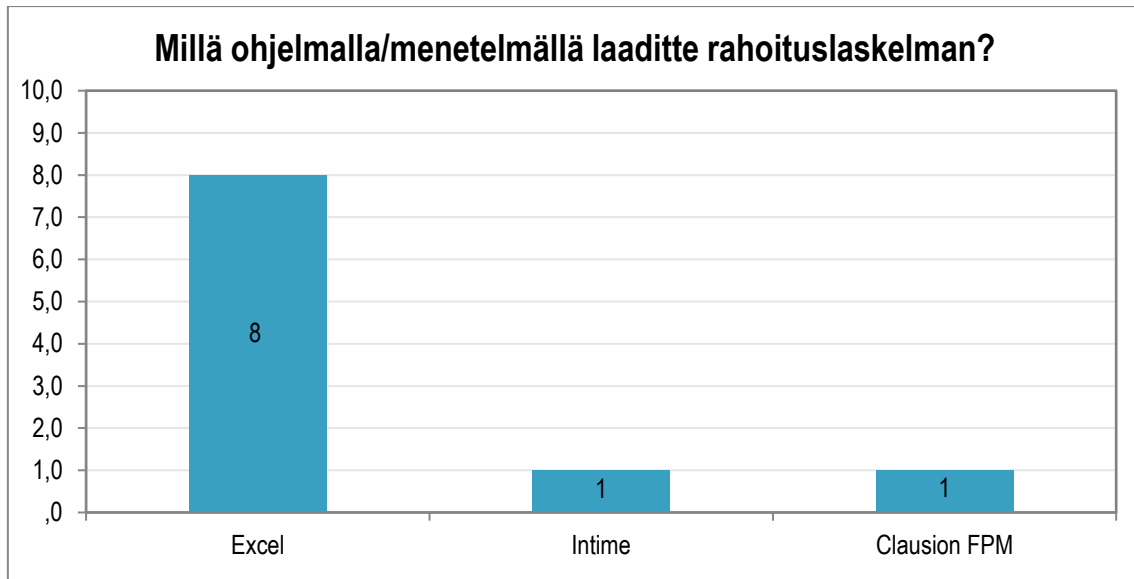
4.3 Rahoituslaskelman laatimisen menetelmät ja hyödyt

Kyselylomakkeen kysymyksissä viisi, kuusi ja kahdeksan selvitettiin rahoituslaskelman laatimisen menetelmiä ja hyötyjä. Kysymyksissä kysyttiin, missä muodossa rahoituslaskelmaa tehdään, millä ohjelmalla ja minkä tiedon rahoituslaskelmassa koetaan antavan yritykselle eniten hyötyä. Kysymykset viisi ja kahdeksan olivat monivalintakysymyksiä, ja kysymys kuusi oli avoin kysymys.

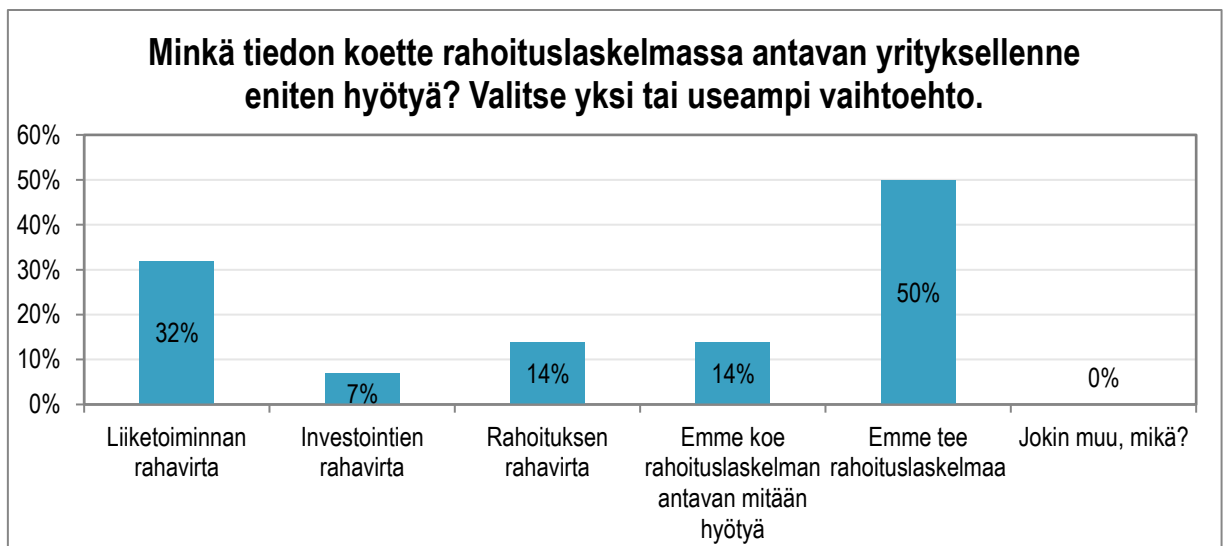
Kuvio 7. Rahoituslaskelman muoto (n=27).

Kysymyksestä viisi on laadittu kuvio 7, missä selvitettiin rahoituslaskelman muotoa. Vastaaajista 12 % laatii rahoituslaskelman suoran mallin mukaan ja 19 % epäsuoran mallin mukaan. 62 % vastaa- jista ei laadi rahoituslaskelmaa ollenkaan. Vastanneista kolme (12 %) valitsi muun vaihtoehdon. Jonkin muun vaihtoehdon valinneista yksi ei ollut täysin varma kumman mallin mukaan rahoitus- laskelma laaditaan yrityksessään. Toinen vastasi laativansa tuloslaskelmabudjetin pohjalta opera- tiivisen rahoituslaskelman ja kolmas vastaajista ilmoitti, että hänen yrityksessään ei ole tarvetta laatia rahoituslaskelmaa.

Kuvio 8. Rahoituslaskelman laatimisen menetelmä (n=10).

Kysymys kuusi oli avoin kysymys, jossa selvitettiin, millä ohjelmalla rahoituslaskelma laaditaan. Avoimista vastauksista on laadittu kuvion 8 mukainen pylväsdiagrammi, josta selviää, että suurin osa vastaajista laatii rahoituslaskelmansa Microsoft Excel -ohjelmalla. Kysymykseen oli vastattu myös kirjanpitojärjestelmä Intime sekä konsernin konsolidointiohjelma Clausion FPM. Tähän kysymykseen vastauksia saatiin vain 10, koska suurin osa kyselyyn vastanneista ei laadi rahoituslaskelmaa ollenkaan.

Kuvio 9. Rahoituslaskelman hyödyt yritykselle (n=28).

Kysymyksessä kahdeksan selvitettiin, mikä tieto rahoituslaskelmassa antaa yrityksille eniten hyötyä. Kuviosta 9 näemme, että osa vastaajista on valinnut useamman vastausvaihtoehdon. Vastausten perusteella eniten hyötyä antaa liiketoiminnan rahavirta, jonka valitsi 32 % vastaajista. Toiseksi eniten hyötyä antaa rahoituksen rahavirrat, jonka valitsi 14 % vastaajista ja kolmanneksi eniten hyötyä antaa investointien rahavirrat, joka sai 7 % vastauksista. Vastaajista 14 % ilmoitti, että ei koe rahoituslaskelman antavan mitään hyötyä ja 50 % vastasi, että heidän yrityksessään ei tehdä rahoituslaskelmaa.

4.4 Rahoituslaskelman opintojen tärkeys

Kysymykset 10 ja 11 liittyvät rahoituslaskelman opintoihin. Kysymyksissä haluttiin selvittää, kuinka tärkeänä rahoituslaskelman opiskeleminen koetaan liiketalouden tradenomiopinnoissa sekä vastaajien mielipidettä siihen, mihin opinnoissa kannattaisi kiinnittää erityistä huomiota rahoituslaskelmaan liittyen.

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
2,0	5,0	3,8	4,0	88,0	1,0

Kuvio 10. Rahoituslaskelman opiskelemisen tärkeys liiketalouden tradenomiopinnoissa (n=23).

Kysymyksessä 10 selvitettiin asteikolla 1–5, kuinka tärkeänä vastaajat kokevat rahoituslaskelman laatimisen opiskelemisen liiketalouden tradenomiopinnoissa. Asteikossa 1 tarkoitti, että ei koe rahoituslaskelman opiskelua tärkeänä, 3 oli neutraali vastaus ja 5 tarkoitti, että kokee rahoituslaskelman opiskelun tärkeänä. Tähän kysymykseen eivät kaikki vastanneet, mutta vastauksia saatiin kuitenkin 23. Kuvion 10 mukaan vastaukset sijoittuivat 2 ja 5 välille. Minimiarvo oli 2 ja maksimiarvo oli 5. Mediaani eli keskimäinen arvo oli 4 ja keskiarvoksi saatiin 3,8.

Kysymyksessä 11 kysyttiin avoimen kysymyksen muodossa vastaajien mielipidettä ja vinkkejä siihen, mihin opinnoissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota rahoituslaskelman osalta. Vastauksia tähän kysymykseen saatiin vain yhdeksän, mutta vastaukset olivat kattavia. Vastaukset on koottu ja selitetty auki kirjallisesti.

Vastauksissa painotettiin sitä, että rahoituslaskelman rakennetta ei tarvitse opetella ulkoa, vaan opiskelijan olisi hyvä ymmärtää, mistä rahoituslaskelman luvut tulevat ja mihin ne tulee sijoittaa. Olisi hyvä tietää, mitä mihinkin erään, esimerkiksi oikaisueriin kuuluu. Tulisi myös ymmärtää mihin lukujen muutokset vaikuttavat, ja mistä eri rahavirran lähteet koostuvat, esimerkiksi liiketoiminnan rahavirran ja rahoituksen rahavirtojen erot.

Vastaajien mielestä uuden ohjelman käytön oppii aina, joten tärkeintä on ymmärtää rahoituslaskelman sisältö. Rahoituslaskelma pitäisi pystyä tekemään Excelissä käsin, koska sen osaaminen antaa valmiuksia tarkistaa eri järjestelmien luomia rahoituslaskelmia. Tämän vuoksi Excel-harjoitukset on koettu hyväksi, koska siellä lukujen ja niiden muutosten demonstroiminen on helppoa.

Viimeisessä kysymyksessä 12 pyydettiin antamaan palautetta kyselystä sekä muita mieleen tulleita asioita, joita ei tullut kyselyssä ilmi. Tähän saatiin kaksi vastausta. Toinen vastaajista kertoi, että rahoituslaskelma olisi hyvä laatia yrityksen omiin tarpeisiin edes kerran vuodessa, vaikka sen laa-
timinen ei olisi pakollista. Toinen vastaajista vastasi työskentelevän pienessä yrityksessä, jossa ei tehdä rahoituslaskelmia, mutta kuitenkin suunnitellaan yrityksen taloutta tulevaisuutta varten.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli saada monipuolista tietoa Oulun alueen yrityksiltä rahoituslaskelman käytöstä. Tulosten perusteella tietoa saatiin hyvin, vaikka vastaajia olikin vain 28. Tuloksista voidaan päätellä, kuinka usein vastaajat laativat rahoituslaskelmaa, missä muodossa ja millä ohjelmalla. Lisäksi saatiin hyviä vinkkejä rahoituslaskelman opintoihin liittyen, vaikka niitä antoikin vain kolmasosa vastaajista.

Tuloksista voidaan päätellä, että suurin osa vastaajien yrityksistä ei laadi rahoituslaskelmia. Tulosten tarkastelussa on huomioitava, että vastaajien yrityksistä vain pienellä osalla on kirjanpitolain mukaisesti rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus. Tämän vuoksi tulosten perusteella ei voida todeta suoraan, että Oulun alueen yrityksissä ei laadita tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia, koska vastaajista suurin osa työskentelee yrityksessä, jossa rahoituslaskelman laatiminen ei ole pakollista. Lisäksi kyselyyn vastanneita yrityksiä on suhteellisen vähän verrattuna kaikkiin Oulun alueen yrityksiin, joten tuloksia ei voida yleistää.

Neljäsosa vastaajista kuitenkin laatii tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia. Tämä on hyvä tulos, kun ottaa huomioon kyselyyn osallistuneiden yritysten kokoluokat. Tulosten perusteella voidaan huomata, että rahoituslaskelmia laaditaan myös yrityksissä, joissa sen laatiminen ei ole pakollista. Tämä on tutkimuksen kannalta positiivinen asia huomata, että rahoituslaskelmia laaditaan myös pelkästään yrityksen omia tarpeita varten.

Rahoituslaskelma laaditaan yleensä tilinpäätöksen yhteydessä, mutta monet vastaajien yrityksistä ilmoitti päivittävänsä sitä useammin. Suurin osa vastaajista ilmoitti tekevänsä rahoituslaskelman kuukausittain tai kaksi kertaa vuodessa. Tämä on hyvä tietää, että yrityksiä kiinnostaa pysyä jopa kuukausittain ajan tasalla varojensa käytöstä. Tämän perusteella voidaan päätellä, että rahoituslaskelman laatimisesta on ainakin osalle yrityksistä erittäin paljon hyötyä.

Tilitoimistoista tai vastaavia palveluita tuottavista yrityksistä noin puolet ilmoitti laativansa rahoituslaskelman asiakasyrityksilleen kerran vuodessa. Vastauksista ei voida päätellä, kuinka monta asiakasta vastaajalla on ollut vuoden aikana, mutta voidaan olettaa, että vastaukset on annettu yhtä asiakasta kohden. Näin ollen ei voida todeta, kuinka monta rahoituslaskelmaa työntekijä todellisuudessa laatii vuoden aikana, mikä olisi ollut tärkeä tieto tutkimuksen kannalta. Yksi vastaus oli

kuitenkin keskimäärin alle 10 vuodessa, joten voidaan olettaa, että tässä on vastattu kaikille asiakasyrityksille tehdyt rahoituslaskelmat vuoden aikana.

Kyselyn vastaajista osa saattaa käyttää tilitoimiston palveluita, joten he ovat voineet vastata kyselyyn, että eivät laadi rahoituslaskelmia. Joka tapauksessa voidaan todeta, että osa Oulun alueen yrityksistä teettää rahoituslaskelmansa tilitoimistoissa, koska tulosten perusteella tilitoimistot laativat rahoituslaskelmia asiakasyrityksilleen. Tästä saadaankin vastaus siihen, että kaikki yritykset eivät laadi rahoituslaskelmiaan itse.

Rahoituslaskelman muodoista epäsuora on suositumpi kuin suora. Molempia kuitenkin tehdään, joten voidaan todeta, että opinnoissa on hyvä käydä läpi sekä suoraa että epäsuoraa rahoituslaskelmaa. Suurin osa vastaajien yrityksistä laatii rahoituslaskelman Excel-ohjelmalla, mutta tuli myös ilmi, että monet kirjanpito-ohjelmat luovat rahoituslaskelman automaattisesti. Tämän vuoksi tärkeää on, että osaa lukea rahoituslaskelman sisältöä. Excel-harjoitukset on koettu hyväksi, koska siellä on helppo demonstroida lukujen muutoksia, joten voidaan todeta, että opinnoissa kannattaa keskittyä Excel-harjoituksiin.

Rahoituslaskelman sisällöstä saatu suurin hyöty osoittautui tulevan liiketoiminnan rahavirrasta, joka sai huomattavasti enemmän vastauksia kuin muut rahavirrat. Rahoituksen rahavirta sai myös hyvin vastauksia, mutta investointien rahavirta jäi huomattavasti näitä kahta muuta alemmaksi. Tämä oli täysin odotettavissa, koska voidaan olettaa, että liiketoiminnan rahavirta on rahavirroista tärkein. Sen vuoksi, että siitä näkee, onko rahaa jäänyt menojen jälkeen muuhun vai täytyykö esimerkiksi ottaa lainaa.

Osa vastaajista koki, että rahoituslaskelma ei anna yritykselle mitään hyötyä. Voidaan olettaa, että rahoituslaskelman sisällön luvut tulevat yritykselle ilmi jostain toista kautta, esimerkiksi jos yritys on erittäin pienikokoinen, niin rahoituslaskelman luvut voivat olla yritykselle itsestään selviä ja tämän vuoksi on koettu näin. Tähän ei kuitenkaan ole annettu vastaajien toimesta perusteluita, joten asiaa voidaan vain olettaa.

Rahoituslaskelmaan liittyvät opinnot koettiin suhteellisen tärkeänä. Opintojen tärkeyteen liittyvässä kysymyksessä vastausten keskiarvo oli 3,8 asteikolla 1–5, mistä voidaan päätellä, että opintoja

pidetään enemmän tärkeänä kuin turhana. Vastaajien mielestä opinnoissa kannattaa keskittyä siihen, mistä rahoituslaskelman luvut syntyvät ja mihin niiden muutokset vaikuttavat. Rakennetta ei kannata opiskella ulkoa vaan tärkeintä on ymmärtää laskelman sisältö ja rahavirtojen erot.

Voidaan todeta, että opintoihin kannattaa jatkossakin sisällyttää rahoituslaskelman opetusta. Työelämässä rahoituslaskelmia laaditaan ja vastaajat kokivat rahoituslaskelman opinnot tärkeäksi. Työelämässä on siis hyvä osata laatia rahoituslaskelma ja ymmärtää sen sisältö.

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytetyön onnistuminen

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Oulun alueen yrityksiltä, kuinka yleistä rahoituslaskelman laatiminen on, miten se laaditaan ja missä muodossa. Lisäksi haluttiin saada vinkkejä opintojen sisältöön sekä mielipidettä rahoituslaskelman opiskelemisen tärkeydestä. Kyselyn alkuun laitettiin kysymyksiä yritysmuotoon, yrityskokoon ja toimialaan liittyen, jotta tiedettäisiin, minkälaisia yrityksiä kyselyyn vastaa. Kyselyyn sisällytettiin myös kysymykset, joissa kysyttiin, mikä tieto rahoituslaskelmalla antaa yritykselle eniten hyötyä ja kuinka paljon tilitoimistot tuottavat asiakasyrityksilleen rahoituslaskelmia.

Kysely lähetettiin sähköpostitse 150 yrityksen työntekijälle. Sähköposti tavoitti 145 henkilöä, joten läpimenoprosentiksi saatiin 97 %. Kyselyn mukana lähetettiin saatekirje ja viikon kuluttua kyselyn lähettämisestä lähetettiin muistutuskirje, jolla pyrittiin saamaan vastausprosenttia korkeammaksi. Muistutuskirjeestä oli apua, koska sen myötä vastaajien määrä saatiin tuplattua. Kyselyyn vastasi 28 henkilöä. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin näin ollen 19,3 %. Vastausprosentti ei ole päätä huimaava, mutta kuitenkin kohtuullisen hyvä verkkokyselyn vastausprosentiksi. Työn tavoitteena ei tavoiteltu korkeaa vastausprosenttia, vaan sen sijaan haluttiin saada mahdollisimman paljon tietoa rahoituslaskelman käytöstä, joten voidaan todeta vastausprosentin olleen työn onnistumisen kannalta riittävä.

Mielestäni tavoitteissa onnistuttiin, koska kyselyn tuloksista löydetään vastaus jokaiseen haluttuun kysymykseen. Vaikka kyselyyn saatiin vastaajia vain 28, ovat vastaukset kuitenkin laadukkaita. Vastauksia saatiin riittävästi, jotta niistä voitiin tehdä johtopäätöksiä. Mielestäni tutkimukseen valittavien yritysten määrää olisi tullut miettiä hieman kauemmin. Tähän olisi voinut käyttää enemmän aikaa, jotta yrityksiä olisi saatu kasaan enemmän kuin 150. Mikäli kysely olisi lähetetty suuremmalle joukolle yrityksiä, olisi vastauksiakin voitu saada enemmän. Tässä mielestäni epäonnistuinkin tai olisin ainakin voinut suoriutua paremmin.

Opinnäytetyön tekemiseen minulla oli jo suunnitteluvaiheessa selvä visio, jonka mukaan lähden työtä tekemään. Tein itselleni selkeän ja realistisen aikataulun, jonka mukaan työtä teen. Merkitsin

itselleni ajankohdat, milloin teoriaosuus tulee olla valmis ja milloin työ tulee palauttaa. Aikataulua tehdessä tuli ottaa huomioon seminaaripäivien lisäksi se, että työ täytyy lähettää vertaisarvioijalle ja ohjaavalle opettajalle neljä työpäivää ennen seminaaria. Lisäksi kyselyä suunniteltaessa tuli ottaa huomioon, että vastausaikaa tulee jättää reilusti. Päädyin valitsemaan 10 päivän aikaikkunan, jolloin kysely oli auki.

Työn aikataulussa onnistuttiin pysymään hyvin. Vaikka aikataulu oli tiukka, hyvällä suunnittelulla se ei juurikaan viivästynyt. Aikataulussa pysymistä helpotti se, että tekijällä ei ollut muita opintojaksosia yhtä aikaa käynnissä, joten työhön pystyi keskittymään täysillä. Työn alkuvaiheessa suunniteltu työn valmistumisajankohta siirtyi muutamalla päivällä, koska uusi aikataulu sopi paremmin työn tekijälle, mutta merkittävää viivästymistä ei kuitenkaan tullut. Työn loppuvaiheessa muutto toiselle paikkakunnalle sekä pitempi sairastuminen hidastutti työn etenemistä, jonka vuoksi meinasi tulla hieman kiire, mutta ahkeralla tekemisellä opinnäytetyö saatiin aikataulussa valmiiksi.

Opinnäytetyön tietoperusta oli osaksi tuttua minulle, koska kirjanpidon opintojaksolla rahoituslaskelman teoriaa ja laatimista oli harjoiteltu. Tietoperustaa kirjoittaessa tietoa tuli kuitenkin huomattavasti lisää ja se auttoi ymmärtämään asiaa vielä paremmin. Kyselyn laatiminen oli opettavaista, koska jouduin opettelemaan Webropol-ohjelman käytön sekä selvittämään sen, miten hyvä kysely saadaan aikaiseksi. Kyselyn tuloksista osa ei tullut yllätyksenä, koska olen työn aikana tutustunut niin hyvin aiheeseen, että oli helppo arvata, mitä joihinkin kysymyksiin tullaan vastaamaan. Opinnäytetyöprosessi on kehittänyt tiedonhakutaitojani, antanut paljon uutta tietoa rahoituslaskelmasta sekä kyselyn luomisesta ja toteuttamisesta.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja jatkotutkimusideat

Mielestäni tutkimuksen validiteetti eli pätevyys ja se, että tutkitaan oikeita asioita, on hyvä. Kohderyhmä on valittu oikein ja työn onnistumisen kannalta tutkimusmenetelmä on hyvä. Kyselylomakkeen avulla pystyttiin ratkaisemaan tutkimusongelma ja kyselyn tulokset on esitetty puolueettomasti. Työn suunnittelu- ja etenemisvaiheessa on mietitty tarkasti, mitä kyselylomakkeella tullaan kysymään, jotta kaikki olennaiset asiat tulevat esille. Kysymysten asetteluun ja helposti ymmärrettäviin kysymyksiin panostettiin, jotta ei tulisi väärinymmärryksiä.

Saadut tulokset ovat luotettavia, koska kyselyyn ovat vastanneet tämän alan ammattilaiset. Tuloksia ei voida yleistää, koska kyselyyn vastanneiden yritysten määrä on niin pieni verrattuna kaikkiin Oulun alueella toimiviin yrityksiin. Voidaan ajatella tulokset suuntaa antaviksi. Uskon, että reliabiliteetti eli tulosten pysyvyys samana voisi hieman vaihdella, mikäli uusi kysely laadittaisiin. Tähän vaikuttaisi muun muassa yritysten määrä ja se, mikäli uuteen kyselyyn vastaisivat kokoluokaltaan tai toimialaltaan erilaiset yritykset. Mikäli yritykset olisivat taustatiedoiltaan samankaltaisia kuin tässä kyselyssä, uskoisin tulosten pysyvän aika lailla samoina.

Jatkotutkimuksena voisi laatia samankaltaisen kyselyn, mutta yritysten valinta kannattaisi tehdä eritavalla. Tulisi valita suurempi joukko yrityksiä sekä ottaa niistä enemmän selvää. Pitäisi karsia selkeät yritykset pois, jotka eivät hoida itse yrityksensä kirjanpitoa tai taloushallintoa. Olisi hyvä keskittyä tilitoimistoihin ja suurempiin yrityksiin, jotka hoitavat yrityksensä taloushallintoa itse. Näin olisi saatu todennäköisemmän kuvan työelämän menetelmistä, mihin valmistuneet opiskelijat päätyvät. Mielestäni on turha valita yrityksiä, jotka ovat ulkoistaneet taloushallinnon tai kirjanpidon tehtävät tilitoimistolle tai vastaavanlaiselle yritykselle.

LÄHTEET

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2018. Tutki ja kirjoita. 22. painos. Helsinki: Tammi.

Hyypä, Jari-Pekka 2018. Rahoituslaskelma pähkinäkuoressa. Finazilla 8.8.2018. Hakupäivä 6.2.2023. <https://www.finazilla.fi/rahoituslaskelma-pahkinankuoressa/>.

Kananen, Jorma 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

KHT-yhdistys 2014. Rahoituslaskelma. 6. uudistettu painos. Helsinki: KHT-Media.

Kirjanpitoasetus 1339/1997. Hakupäivä 01.02.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1997/19971339#L2>.

Kirjanpitolaki 1336/1997. Hakupäivä 01.02.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1997/19971336>.

Kirjanpitolausautakunta 2007. Rahoituslaskelman laatiminen. Yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta. Hakupäivä 01.02.2023. <https://kirjanpitolausautakunta.fi/-/rahoituslaskelman-laatiminen>.

Perälä, Samuli & Schwartz, Katri 2019. Rahoituslaskelma. 8. uudistettu painos. Helsinki: ST-Akatemia.

Räty, Päivi 2007. Uusi ohjeistus rahoituslaskelman laadintaan. Tilisanomat 14.8.2007. Hakupäivä 6.2.2023. <https://tilisanomat.fi/yleiset/uusi-ohjeistus-rahoituslaskelman-laadintaan>.

Tomperi, Soile 2021. Kehittyvä kirjanpitolaito. 18. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Valli, Raine 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Linkki verkkoaineistoon. Hakupäivä 13.2.2023. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>.

Vilka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

LIITTEET

LIITE 1 Suora rahoituslaskelmamalli

LIITE 2 Epäsuora rahoituslaskelmamalli

LIITE 3 Esimerkkejä liiketoiminnan rahavirran eristä

LIITE 4 Esimerkkejä investointien rahavirtojen eristä

LIITE 5 Esimerkkejä rahoituksen rahavirtojen eristä

LIITE 6 Kyselylomake

LIITE 7 Saatekirje

LIITE 8 Muistutuskirje

SUORA RAHOITUSLASKELMAMALLI (KILA 2007)
LIITE 1

Liiketoiminnan rahavirta:		
Myynnistä saadut maksut		+xx
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut		+xx
Maksut liiketoiminnan kuluista		- <u>xx</u>
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		+/- xx
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista		- xx
Saadut korot liiketoiminnasta		+xx
Saadut osingot liiketoiminnasta		+xx
Maksetut välittömät verot		- <u>xx</u>
Rahavirta ennen satunnaisia eriä		+/- xx
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		+/- <u>xx</u>
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista		+/- <u>xx</u>
Liiketoiminnan rahavirta (A)		+/- <u><u>xx</u></u>
Investointien rahavirta:		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		- xx
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		+xx
Myönnettyt lainat		- xx
Investoinnit muihin sijoituksiin		- xx
Lainasaamisten takaisinmaksut		+xx
Luovutustulot muista sijoituksista		+xx
Saadut korot investoinneista		+xx
Saadut osingot investoinneista		+ <u>xx</u>
Maksetut välittömät verot		- <u>xx</u>
Investointien rahavirta (B)		+/- <u><u>xx</u></u>
Rahoituksen rahavirta:		
Maksullinen oman pääoman lisäys		+xx
Omien osakkeiden hankkiminen		-xx
Omien osakkeiden myynti		+xx
Lyhytaikaisten lainojen nostot		+xx
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		- xx
Pitkäaikaisten lainojen nostot		+xx
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		- xx
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista		-xx
Maksetut osingot ja muu voitonjako		- <u>xx</u>
Maksetut välittömät verot		- <u>xx</u>
Rahoituksen rahavirta (C)		+/- <u><u>xx</u></u>
Rahavarojen muutos (A+B+C)	lisäys (+) / vähennys (-)	+/-xx
Rahavarat tilikauden alussa		xx
Rahavarat tilikauden lopussa		xx

Liiketoiminnan rahavirta:		
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä		+/-xx
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot		+xx
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot		-/+xx
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-/+xx
Rahoitustuotot ja -kulut		-/+xx
Muut oikaisut		+/-xx
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		+/-xx
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) /vähennys (+)		-/+xx
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) /vähennys (+)		-/+xx
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) /vähennys (-)		+/-xx
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		+/-xx
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista		-xx
Saadut osingot liiketoiminnasta		+xx
Saadut korot liiketoiminnasta		+xx
Maksetut välittömät verot		-xx
Rahavirta ennen satunnaisia eriä		+/-xx
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		+/-xx
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista		+/-xx
Liiketoiminnan rahavirta (A)		+/-xx
Investointien rahavirta:		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		- xx
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		+xx
Myönnettyt lainat		- xx
Investoinnit muihin sijoituksiin		- xx
Lainasaamisten takaisinmaksut		+xx
Luovutustulot muista sijoituksista		+xx
Saadut korot investoinneista		+xx
Saadut osingot investoinneista		+xx
Maksetut välittömät verot		-xx
Investointien rahavirta (B)		+/-xx
Rahoituksen rahavirta:		
Maksullinen oman pääoman lisäys		+xx
Omien osakkeiden hankkiminen		-xx
Omien osakkeiden myynti		+xx
Lyhytaikaisten lainojen nostot		+xx
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		- xx
Pitkäaikaisten lainojen nostot		+xx
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		- xx
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista		-xx
Maksetut osingot ja muu voitonjako		-xx
Maksetut välittömät verot		-xx
Rahoituksen rahavirta (C)		+/-xx
Rahavarojen muutos (A+B+C)	lisäys (+) / vähennys (-)	+/-xx
Rahavarat tilikauden alussa		xx
Rahavarat tilikauden lopussa		xx

Seuraavaksi esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eriä, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Myynnistä saadut maksut

Tuloslaskelman liikevaihto
 + Myyntisaamiset (01.01.)
 + Liikevaihtoa koskevat siirtosaamiset (01.01.)
 - Saadut ennakot (01.01.)
 - Liikevaihtoa koskevat siirtovelat ja muut velat (esim. myynnistä johtuva alv-velka) (01.01.)
 - Myyntisaamiset (31.12.)
 - Liikevaihtoa koskevat siirtosaamiset (31.12.)
 + Saadut ennakot (31.12.)
 + Liikevaihtoa koskevat siirtovelat ja muut velat (31.12.)

 = Myynnistä saadut maksut

Maksut liiketoiminnan kuluista

Tuloslaskelman ostot tilikauden aikana, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut
 - Kyseisiin eriin merkityt investointien tai rahoituksen rahavirtoihin kuuluvat erät, esim. myyntitappiot pysyvien vastaavien aineellisista tai aineettomista hyödykkeistä
 + Em. kuluja koskevat ostovelat (01.01.)
 + Em. kuluja koskevat siirtovelat (esim. lomapalkkavelka) (01.01.)
 + Em. kuluja koskevat muut velat (esim. ennakonpidätysvelka) (01.01.)
 - Alv-saaminen em. kuluista (01.01.)
 - Em. eriin merkityt pakollisten varausten lisäykset
 - Em. kuluja koskevat maksetut ennakot (esim. matkaennakot) (01.01.)
 - Em. kuluja koskevat ostovelat (31.12.)
 - Em. kuluja koskevat siirtovelat (31.12.)
 - Em. kuluja koskevat muut velat (31.12.)
 + Alv-saaminen em. kuluista (31.12.)
 + Em. kuluja koskevat maksetut ennakot (31.12.)
 + Em. eriä koskevat pakollisten varausten vähennykset

 = Maksut liiketoiminnan kuluista

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Korkokulut ja muut rahoituskulut tuloslaskelmassa
+/- Em. erään merkityt realisoitumattomat kurssierot
+ Em. erää koskeva osuus siirtovelosta (01.01.)
- Em. erää koskeva osuus siirtosaamisista (01.01.)
- Em. erää koskeva osuus siirtovelosta (31.12.)
+ Em. erää koskeva osuus siirtosaamisista (31.12.)

= Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Maksetut välittömät verot

Tuloslaskelman tuloverot ja muut välittömät verot
+ Välittömien verojen osuus siirtovelosta ja muista veloista (01.01.)
- Välittömien verojen osuus siirtosaamisista (01.01.)
- Välittömien verojen osuus siirtovelosta ja muista veloista (31.12.)
+ Välittömien verojen osuus siirtosaamisista (31.12.)

= Maksetut välittömät verot

Tuloslaskelman tuloveroihin mahdollisesti sisältyviä laskennallisia veroja ei sisällytetä maksettuihin veroihin. Mikäli satunnaisiin eriin liittyvät välittömät verot esitetään tuloslaskelmassa erikseen satunnaisten tuottojen ja kulujen ryhmän jälkeen, ne voidaan esittää myös rahavirtalaskelmassa kyseisistä eristä johtuvien rahavirtojen yhteydessä. Vaihtoehtoisesti voidaan kaikki maksetut välittömät verot esittää yhtenä eränä liiketoiminnan rahavirtojen pääryhmässä riippumatta niiden esittämispaikasta tuloslaskelmassa.

Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

+ Tuloslaskelman satunnaiset tuotot liiketoiminnasta
- Tuloslaskelman satunnaiset kulut liiketoiminnasta
+/- Em. erien osuus myynti-, siirto- ym. myyntisaamisista (01.01.)
-/+ Em. erien osuus siirtovelosta, ostovelosta, muista veloista ja pakollisista varauksista (01.01.)
+/- Em. erien osuus siirtovelosta, ostovelosta, muista veloista ja pakollisista varauksista (31.12.)
-/+ Em. erien osuus siirtosaamisista ja myyntisaamisista (31.12.)

= Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

Liiketoiminnan oman pääoman veloituksista/hyvityksistä johtuva rahavirta (netto)

+ Taseen oman pääoman hyvitykset (Muut kuin omistajiin liittyvät erät)
- Taseen oman pääoman veloitukset (Muut kuin omistajiin liittyvät erät)

= Liiketoiminnan oman pääoman veloituksista/hyvityksistä johtuva rahavirta (netto)

Seuraavaksi esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eriä, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

- + Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (31.12.)
  - Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (01.01.)
  - + Tuloslaskelman poistot ja arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
  - Pysyvien vastaavien hyödykkeiden arvonalentumisten palautukset
  - + Tilikaudella myytyjen pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistamaton hankintameno
  - Tilikaudella tehdyt arvonorotukset pysyvien vastaavien hyödykkeisiin
  - + Pysyvien vastaavien hyödykkeisiin tehtyjen arvonorotusten peruutukset tilikaudella
  - + Em. investointeja koskevat osto- ym. velat (01.01.)
  - Em. investointeja koskevat osto- ym. velat (31.12.)
-

= Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

Investoinnit muihin sijoituksiin

- + Pysyvien vastaavien sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (31.12.)
  - Pysyvien vastaavien sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (01.01.)
  - + Tuloslaskelman arvonalentumiset em. pysyvien vastaavien sijoituksista
  - Pysyvien vastaavien em. sijoituksista tehtyjen arvonalentumisten palautukset
  - + Tilikaudella myytyjen sijoitusten hankintameno
  - + Tilikaudella tehdyt sijoitusten arvonorotukset
  - Sijoitusten arvonorotusten peruutukset tilikaudella
  - + Em. sijoituksia koskevat osto- ym. velat (01.01.)
  - Em. sijoituksia koskevat osto- ym. velat (31.12.)
-

= Investoinnit muihin sijoituksiin

Seuraavaksi esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eriä, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Maksullinen osakeanti ja muu maksullinen osakepääoman korottaminen

+ Osakepääoma (31.12.)
- Osakepääoma (01.01.)
- Rahastokorotus tilikauden aikana

= Maksullinen osakeanti ja muu maksullinen osakepääoman korottaminen

Maksullinen osakeanti silloin kun osa maksusta suoritetaan sijoitetun oman pääoman rahastoon

+ Osakepääoma (31.12.)
- Osakepääoma (01.01.)
- Rahastokorotus tilikauden aikana
- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (01.01.)
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (31.12.)

= Maksullinen osakeanti

Vastikkeeton sijoitus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon

- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (01.01.)
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (31.12.)

= Vastikkeeton sijoitus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon

1. Mikä on yrityksenne yhtiömuoto?

- ☐ Osakeyhtiö (Oy)
- ☐ Julkinen osakeyhtiö (Oyj)
- ☐ Avoin yhtiö (Ay)
- ☐ Kommandiittiyhtiö (Ky)
- ☐ Osuuskunta (Osk)
- ☐ Jokin muu, mikä?
-

2. Mihin kokoluokkaan yrityksenne kuuluu?

Yritysten kokoluokat	Liikevaihto	Taseen loppusumma	Henkilöstö
Miniryitys	200 000	100 000	3
Mikroryitys	700 000	350 000	10
Pienyryitys	12 000 000	6 000 000	50
Suuryryitys	40 000 000	20 000 000	250
Keskisuuri yritys	Ylittyy kaksi pienyryityksen rajoista, mutta vain yksi suuryryityksen rajoista		
Vain yksi rajoista saa ylittyä			
Kaksi rajoista pitää ylittyä			

- ☐ Miniryitys
- ☐ Mikroryitys
- ☐ Pienyryitys
- ☐ Keskisuuri yritys
- ☐ Suuryryitys
- ☐ Jokin muu, mikä?
-

3. Millä toimialalla yrityksenne toimii?

---

4. Tehdäänkö yrityksessänne tilinpäätökseen liittyviä rahoituslaskelmia?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Ulkoistettu, kenelle?
- ☐ Jokin muu, mikä?

---

5. Missä muodossa laaditte rahoituslaskelman? Valitse yksi tai useampi vaihtoehto.

- ☐ Suora rahoituslaskelma
- ☐ Epäsuora rahoituslaskelma
- ☐ Emme laadi rahoituslaskelmaa
- ☐ Jokin muu, mikä?

---

6. Millä ohjelmalla/menetelmällä laaditte rahoituslaskelman?
(Esim. Excel tai jokin muu)

---

7. Kuinka usein laaditte rahoituslaskelman?

- ☐ Neljä kertaa vuodessa
☐ Kaksi kertaa vuodessa
☐ Kerran vuodessa
☐ Ei koskaan
☐ Jokin muu, mikä?
-

**8. Minkä tiedon koette rahoituslaskelmassa antavan yrityksellenne eniten hyötyä?
Valitse yksi tai useampi vaihtoehto.**

- ☐ Liiketoiminnan rahavirta
☐ Investointien rahavirta
☐ Rahoituksen rahavirta
☐ Emme koe rahoituslaskelman antavan mitään hyötyä
☐ Emme tee rahoituslaskelmaa
☐ Jokin muu, mikä?
-

**9. Mikäli yrityksenne on tilitoimisto tai tuottaa vastaavia palveluita, kuinka usein laaditte asiakasyrityksillenne tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia?
(Anna vastaus esim. keskimäärin per kk tai per vuosi)**

---

10. Asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä koette rahoituslaskelman ja sen laatimisen opiskelemisen liiketalouden tradenomiopinnoissa?

11. Mihin Teidän mielestänne opinnoissa kannattaisi kiinnittää erityistä huomiota rahoituslaskelmaan liittyen? (Esim. tietyllä ohjelmalla tekemiseen, laskelman oikeiden lukujen löytämiseen/rakenteeseen tms?)

Tässä voi antaa vapaasti vinkkejä.

---

12. Kerrottehan, mikäli mieleenne tulee rahoituslaskelmasta muuta tärkeää tietoa, jota ei ole huomioitu kyselyssä. Tässä voitte antaa myös palautetta kyselystä.

Hyvä vastaanottaja!

Olen Oulun ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija ja teen opinnäytetyönä selvitystä **tilinpäätökseen liittyvän rahoituslaskelman** laatimisen yleisyydestä Oulun alueen yrityksissä. Selvitykseen liittyy kysely, jonka tavoitteena on saada teiltä Oulun alueella toimivilta yrityksiltä tietoa tilinpäätöksen mukaisen rahoituslaskelman laatimisesta ja sen hyödyllisyydestä. Kysely sisältää yrityksen taustatietoihin, rahoituslaskelman laadintaan sekä rahoituslaskelman opetuksen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Vastaamalla tähän kyselyyn vaikutatte liiketalouden opintojen kehittämiseen sekä tulevien kollegoidenne osaamiseen!

Kyselyyn valitut yritykset on valittu satunnaisesti Oulun alueelta. Kyselyn vastaanottaja yrityksessä on valittu sen perusteella, kenen uskotaan tietävän kyseisen yrityksen rahoituslaskelman laatimisesta. Kysely on myös voitu lähettää yrityksen yleiseen sähköpostiin, mikäli muita ei ole ilmoitettu yrityksen sivuilla. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonymisti eikä vastauksia voida yhdistää vastaajan sähköpostiosoitteeseen. Kyselyyn liittyvä **tietosuojainfo** löytyy kyselyn ensimmäiseltä sivulta.

Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 10 minuuttia. Pyytäisin vastaamaan kyselyyn, vaikka yrityksenne ei laatisikaan tilinpäätöksen mukaisia rahoituslaskelmia.

Pyytäisin vastaamaan kyselyyn **pe 3.3.2023 mennessä**, mutta mielellään mahdollisimman pian!

Opinnäytetyö valmistuu keväällä 2023. Valmiiseen opinnäytetyöhön ja kyselyn tuloksiin voi tutustua Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt tallentavassa julkaisuarkistossa Theseuksessa työn valmistumisen jälkeen.

Pyytäisin, että välittäisit viestin yrityksessänne asiasta tietävälle henkilölle, mikäli se et ole juuri Sinä!

Linkki kyselyyn:

Kyselyyn ja tutkimusta koskeviin kysymyksiin vastaan mielelläni sähköpostitse osoitteessa k0pajo00@students.oamk.fi.

Tämä on vaikuttava tekijä opinnäytetyöni onnistumisen kannalta, joten suuret kiitokset, kun vastaat kyselyyn!

Ystävällisin terveisin
Johan Palosaari

Hei!

Lähetin teille viime viikolla opinnäytetyöhöni liittyvän kyselyn. Pääset vastaamaan kyselyyn alla löytyvästä linkistä, mikäli et ole vielä kerennyt vastata. Jokainen vastaaja on tärkeä opinnäytetyöni onnistumisen kannalta, joten olisin erittäin kiitollinen, jos löytäisit aikaa vastata kyselyyn!

Suuret kiitokset, jos olet jo vastannut kyselyyn.

Pyytäisin vastaamaan kyselyyn viimeistään **pe 3.3.2023**.

Linkki kyselyyn:

Ystävällisin terveisin

Johan Palosaari